

Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

Közművelődési Stratégiája

Helyzetelemzés és stratégia

2010.

Cím: 8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 45-49.
Telefon: +36(92)318-808 **Fax:** +36(92)318-809 **E-mail:** info@zegterseg.hu **Weblap:** www.zegterseg.hu

Készítették:

- **Vásár Marianna**
közművelődési referens
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

- **Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala**
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

- **Virágné Ujj Ilona**
esélymenedzser
Zalaegerszegi Kistérségért Fejlesztési és Foglalkoztatási Nonprofit Kft.

TARTALOMJEGYZÉK:

OLDALSZÁM

BEVEZETÉS	5
I. <u>KISTÉRSÉG ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE</u>	6
1.1. Földrajzi elhelyezkedés	6
1.2. Népeség, népsűrűség	7
1.3. Természeti adottságok	8
éghajlat	8
vízrajz	9
talajok	9
a környezet állapota	9
védelemre szoruló növényzet	9
védendő állatvilág	9
ökolettár a kistérség területén	10
1.4. <i>Gazdaságföldrajzi leírása</i>	10
1.5. <i>Társulások, hálózatok rendszere</i>	11
II. <u>TÁRSADALOM, KULTÚRA, KÖZMŰVELŐDÉS</u>	12
világtrendek	12
magyar sajátosságok	12
kistérségi sajátosságok	13
2.1. Emberi erőforrások	13
a települések főbb demográfiai adatai	13
végzettség és jövedelmi viszonyok	15
2.2. Civil szerveződések	15
2.3. Az épített környezet, a kulturális örökség bemutatása	16
építészeti értékek	16
néprajzi értékek	17
2.4. A közművelődés hagyományos színterei és művészeti intézményei a zalaegerszegi kistérségben	18
múzeumok, helytörténeti gyűjtemények	18
könyvtárak	18
általános iskolák, óvodák	22
felnőttképzési intézményrendszer	22
teleházak	23
művelődési házak, közösségi színterek	24
Zala Megyei Közművelődési Intézmény	27
színházak-bábszínházak	28

III. A TÉRSÉG STRATÉGIAI ELEMZÉSE

3.1.	SWOT analízis	29
3.2.	Érintettek elemzése	30
3.3.	Átfogó és specifikus célok 2010-2015 közötti időszakban	32
3.4.	Prioritások és cselekvési területek	32
	<i>A prioritásokhoz tartozó cselekvési területek tartalma</i>	33
3.4.1.	Kulturális közösségfejlesztés – helyi közösségek megerősítése, együttműködési formák kialakítása	33
3.4.2.	Kulturális örökség védelme – a térség tárgyi és szellemi örökségének ápolása	34
3.4.3.	Közművelődési és kulturális terek létrehozása – fejlesztése	35
3.4.4.	Egész életen át tartó tanulás segítése egyenlő eséllyel mindenki számára	35
3.4.5.	Kultúra és turizmusfejlesztés kapcsolatának erősítése	36
3.5.	Jövőkép	37
IV.	<u>FÜGGELÉK</u>	38

A papírlapra húzott bármilyen vonal, az anyagból mintázott legegyszerűbb forma is olyan, mint a vízbe dobott kavics. Felbolygatja a nyugalmat, mozgósítja a teret.

Rudolf Arnheim

Bevezetés

Részlet Magyar kulturális stratégiából

„Az értékőrzés, esélyteremtés és értékteremtés céljait helyi szinten, az állampolgárok mindennapjaiban szolgáló törekvéseket összefoglalóan fejezi ki a „közművelődés”. A fogalomnak a magyar társadalomban szerves hagyománya van, ami a rendszerváltás nyomán részben ugyan megkérdőjeleződött, de az új körülményekhez igazodva mégis él tovább. A közművelődés része a közgyűjtemények és más intézmények közönségkapcsolati munkája is, ám igazi színtere a közösségi tér, amire - különböző formában - mindenhol társadalmi igény mutatkozik.

A közművelődés mai terei jogállás, tulajdonviszonyok és programok tekintetében is sokszínűbbek, mint a korábbi művelődési otthonok hálózati rendszere. Az autonóm művészeti intézményekhez hasonlóan, a sokszínűséggel együtt az ország egy részében kínálati piac, túlkínálat alakult ki. Másrészt viszont – éppen a kulturális kínálattal ellátatlan városi peremkerületekben, az egyébként is hátrányos helyzetű falvakban – nincs közösségi tér, illetve a meglévő intézmények nem képesek generálni, integrálni, koordinálni a civil kezdeményezéseket. Mindez annál inkább súlyos kockázatokkal jár, mivel a helyi közművelődési intézmények sokhelyütt éppen a szegényebb társadalmi csoportok számára kínálnak valamiféle kulturális-közösségi teret, olykor egyfajta „humán” biztonságot. Számos esetben hiányzik a művelődési otthon típusú intézmény és a más közművelődési intézmények közötti koordináció. „

A nemzeti stratégiában megfogalmazott hiányok és hatásaik enyhítése érdekében a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás megalakulása óta a következő lépéseket tette a közművelődés terén:

2006-ban közművelődési határozatot hozott

2007-ben a közművelődési, közgyűjteményi tevékenységet felvette ellátandó feladatai közé

2008. júniusától a munkaszervezet közművelődési referenst alkalmaz

A feladatok tervszerű és hosszú távú elvégzése érdekében a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás közművelődési stratégiát megalapozó helyzetfeltárást és SWOT elemzést készített, mely a közművelődés terén megfogalmazásra kerülő stratégiai célok megalapozottságát szolgálja.

I. A KISTÉRSÉG ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás 2005. június 30-án alakult 79 település összefogásával. A tagok száma Pacsa kistérségi Többcélú Társulás 2007-es önállóságát követően 65 településre csökkent. Ezzel a településszámmal azonban még mindig az ország legnagyobb kistérsége. A nagyszámú települést tartalmazó kistérség esetében a helyzetfeltáró munka, mint a stratégiaalkotás első fázisa időigényes feladat.

1.1 Földrajzi elhelyezkedés

A Zalaegerszegi statisztikai kistérség Magyarország Nyugat-dunántúli régiójában található, azon belül a régió legdélebben fekvő megyéjében, Zala megyében. Zala megye három megyével és két országgal határos. Északon Vas megye, északkeleten Veszprém megye, keleten Somogy megye határolja. A kistérség a megye észak-nyugati határán fekszik, amelynek határvonalai Vas megyével, és Veszprém megyével is határosak

A Zalaegerszegi statisztikai térség az osztrák-szlovén határtól 25-30 km-re fekszik. A határmenti közelség a nemzetközi hálózatépítés szempontjából kiemelkedő jelentőségű.

1. kép. Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás települései

forrás: Szintén László, Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

1.2 Népesség, népsűrűség:

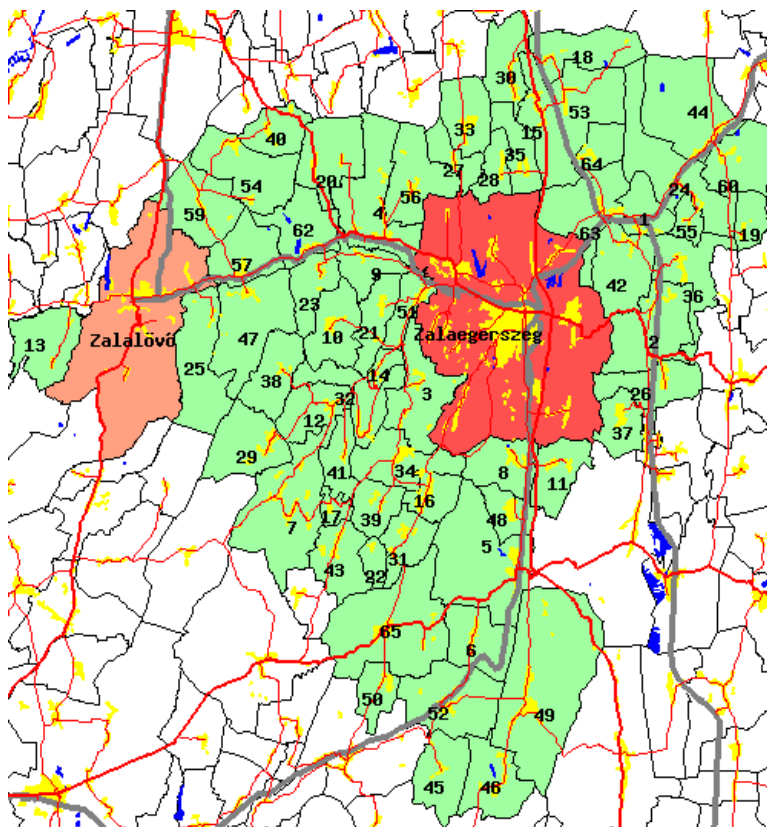
A kistérség 2008. január 1-i lakosságszáma : 96.773 lakos

A kistérség 2009. január 1-i lakosságszáma: 95.142 fő; 2010. január 1-i lakosságszáma: 96 549 fő.

A kistérséget alkotó jelenleg 65 településből, 2 város: Zalaegerszeg Megyei Jogú és Zalaövő.

A térség jellemzően aprófalvas, 55 település 1000 fő alatti, míg 39 település 500 fő alatti (60 %)

2.kép a zalaegerszegi kistérség településszerkezete

forrás: Kistérségi SAPARD helyzetfeltáró program

A statisztikai térség átlagos népsűrűség 107 Fő/ km², szemben az országos 109 fő/ km² értékkel.

Megfigyelhető, hogy a kistérség lakossága évről-évre csökken. A csökkenés az **elvándorlásból és az elöregedésből** adódik.

Csecsemőhalálozás az élveszületés arányában 1000 főre vetítve: 0,238. A **természetes szaporodás** az utóbbi években némileg javult, -8,5-ről -5,8 ra csökkent. A **vándorlási egyenleg** is kissé kedvezőbb jelenleg: -2,5, míg 1994-ben -8 volt.

A település demográfiai mutatóit vizsgálva hamar szembetűnik, hogy a települések többségében **csökken a lakosság létszáma**. A falvak többsége népességének számottevő részét elvesztette az utóbbi évtizedekben.

Ezek a negatív számok jól mutatják a **települések lakosság megtartó erejének gyengülését**, a kis településekről lassan elfogy a lakosság.

A településsoros lakosságszám változása 2008. és 2009-ben az emberi erőforrások bemutatásánál részletezésre kerül.

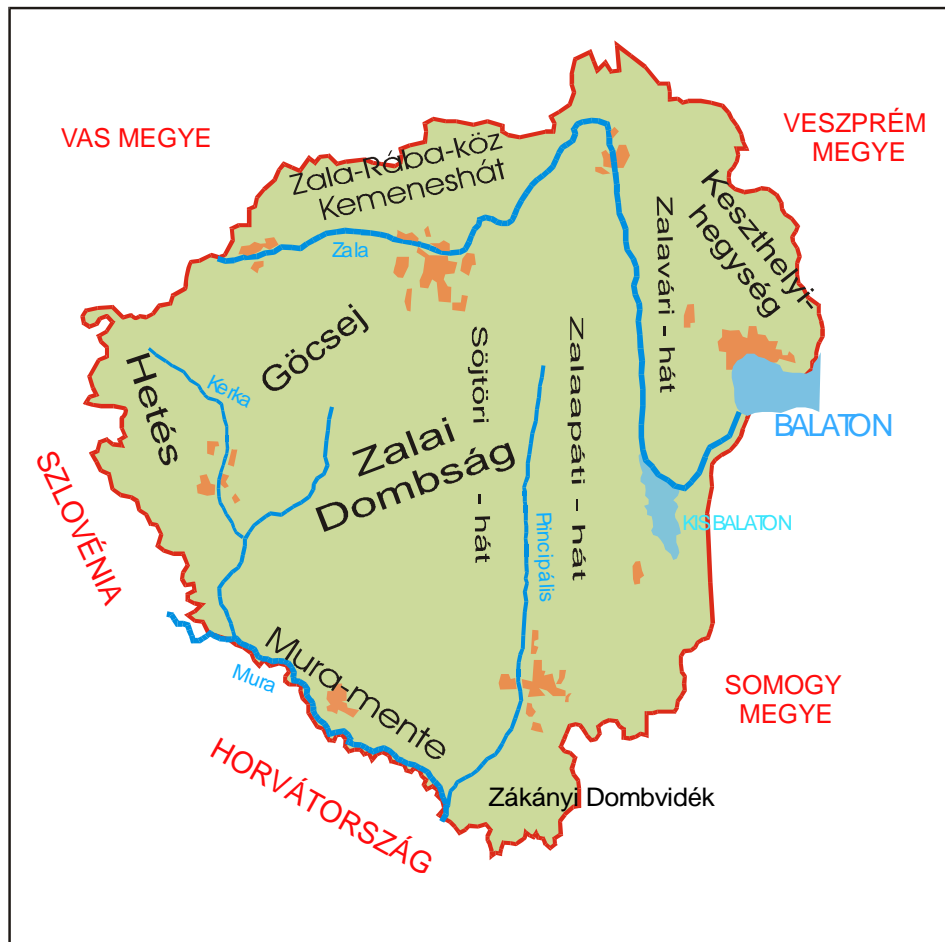
1.3 Természeti adottságok

A kistérség települései a Dunántúl nyugati felén a Nyugat-dunántúli Régióban, Zalaegerszeg, Zalalövő városok közvetlen vonzáskörzetében helyezkednek el. Dombokkal, völgyekkel tagolt, változatos felszínű vidék, különböző tájegységek találkozásánál fekszik, ezért szembetűnő az átmeneti jellege.

Az Észak-Zalai dombság területén, a Zala, a Válicka, a Cserta, a Kerka között találjuk hazánk egyik legjellegzetesebb (néprajzi) tájegységét a Göcsejt.

A Göcsej természeti és néprajzi értékeinek megőrzése, továbbörökítése kiemelt feladata a közművelődési stratégiának.

3.kép A zalaegerszegi kistérséget határoló néprajzi tájegységek

forrás: Kistérségi SAPARD helyzetfeltáró program

éghajlat

Alapvetően a mérsékelt hűvös, mérsékelt nedves éghajlat a jellemző. Az évi középhőmérséklet 10°C , a napsütéses órák száma 1800 – 1900 óra, a nyári napfénytartam 720 – 760 óra, az évi csapadékmennyiség 750 – 800 mm, melyből a vegetációs időszakban 450 – 500 mm hull. Az uralkodó szélirány É-i és D-i, az átlagos szélesség 3 m/s alatti. Az éghajlat szélsőségektől mentes.

vízrajz

A térség mind felszíni, mind felszín alatti vizekben gazdag. Az egész térség vízháztartása jelentős vízfelesleggel rendelkezik. A térség meghatározó felszíni vize a Zala. A környék néhány települése kitermelhető, különböző hőmérsékletű termálvízvagyonnal rendelkezik. Szinte minden települést érint néhány patak, melyek sajátos tájképi értékükkel - rétek, legelők váltakoznak a patakpartok fűzeseivel - üde színfoltjai a tájnak.

talajok

A térség folyóvölgyi jellegéből adódóan réti öntések és lápos réti talajok tekinthetők jellegzetes talajtípusnak. Vízgazdálkodásuk kedvező, többnyire rét- legelőként hasznosítottak.

a környezet állapota

Zala megye talajai országos viszonylatban és a dombsági területek között a legrosszabb minőségűek. Leggyengébb talajok az Észak-Zalai és az Észak-nyugat Zalai kistérségek területén találhatóak.

Az AK átlag országosan 20,9 AK, Zala megye tekintetében 15,8 AK, a statisztikai térségben 14,7 AK.

A KÖRNYEZET ÁLLAPOTA.

Magyarország egyik legkedvezőbb természeti-ökológiai adottságú, egyik legjobb környezeti állapotú térsége a Nyugat-Dunántúl, és Zala megye nyugati része. Ennyire változatos, mozaikos szerkezetű élővilág együttest ekkora területen nemigen találunk. Itt még nagy arányban maradtak fenn természetes, természet közeli területek, "hagyományosan" művelt tájak, melyek növényzete, állatvilága sokkal gazdagabb, mint amilyenek az ország más, "agyonhasznosított" vidékein találhatóak. A magas fokú biodiverzitás, a kedvező környezeti állapot, a természeti és társadalmi tényezők eddigi szerencsés összejátzásának köszönhető.

védelemre szoruló növényzet

Vérehulló fecskefű, mezei zsurló, turbánliliom, farkasboroszlán, tündérfűrt, farkasölő sisakvirág, zalai bükköny, varjúkőröm, kakasmandikó, tavaszi csillagvirág, erdei szellőrózsa, kornistárnics, sárgaliliom, kígyógyökerű keserűfű, szibériai nőszirm, tőzike (Keménfa, Salomvár), zergeboglár, kockás kotuliliom, kenyérbél cickafark, szártalan bábakalács, széleslevelű ujjaskosbor, sömörös kosbor, agárkosbor, bíboros kosbor, nagy csalán, orbáncfű, kis ezerjófű, fekete nadálytő, kamilla, apróbojtorján, fehér fagyöngy, lándzsás útifű, széleslevelű útifű, mezei zsálya, pásztortáska, kakukkfű, papsajtmályva, martilapu, palástfű, orvosi tüdőfű, bodza, fehér üröm.

A helyben megtalálható régi gyümölcsfák fenntartására a hagyományőrzés és a diverzitás megőrzése érdekében van szükség, emiatt összegyűjtésre kerültek a kávási Borona tanösvény mellett megtalálható fajták, így az édes-, tök-, pogácsa-, rétes-, citrom-, bőr-, szentiván alma; tuskés-, árpára érő-, búzára érő-, zabra érő-, totya-, lócs-, nagyasszony-, vér-, sózó-, kobak körte; rózsa-, búza-, hosszú-, duránci szilva. A teljes gyűjtés a Kávási füzetek 2. című kiadványban található. Kávás, 2007.

védendő állatvilág

Fekete gólya (szórványosan előforduló), cinege, gyöngybagoly, kuvik, kékes rétihéja, vörösvércse, ölyvek, vízi sikló, fűregyík, lábatlangyík, faligyík, örvösgalamb.

Ökoleltár a kistérség területén

A zalai régió természeti értékekben gazdag vidék. Ez a gazdagság azonban csak kis részben volt dokumentálva. A gazdaságfejlődéssel együtt járó területhasználat mindennapi konfliktusát feloldandó szükségsszerűvé vált egy természeti-környezeti értékleltár elkészítése, mely a fenntartható fejlődés elveire alapozott területfejlesztés számára kiindulási alapot szolgáltathat. Az értékleltár az EU-ban közismert, s használt területfejlesztési alampunka.

AZ EU élőhely-védelmi irányelvei is kimondják: A közösségi szempontból jelentős élőhely típusok, illetve növény- és állatfajok előfordulási helyeit a tagállamoknak fel kell mérniük, és kizárólag tudományos kritériumok alapján az irányelv kritériumainak megfelelő területeket a Bizottság számára fel kell terjeszteniük. Azt követően a Bizottság a felterjesztés alapján jóváhagyja a megfelelő területek felvételét a hálózatba, négy éven belül a tagállamoknak véglegesen ki kell jelölniük azokat különleges természetmegőrzési területekként. E területek és a Madárvédelmi Irányelv értelmében kijelölendő különleges madárvédelmi területek összessége alkotja az Európai Unió területén a **Natura 2000** területek hálózatát. A Társulás sok települése ezen területi behatárolás alá esik, ezért nagyon fontos, volt a kistérségi ökoleltár elkészítése, mely terjedelménél fogva nem melléklete, de szerves része jelen kulturális stratégiának. Az ökoleltárok a www.zegterseg.hu, valamint a www.kalandozasokzalan.hu honlapokon elérhetőek.

A zalaegerszegi kistérség természeti értékeit a II. számú függelék tartalmazza.

1.4 Gazdaságföldrajzi leírás

Zalaegerszeg statisztikai térség alapvetően mező- és erdőgazdasági jellegű terület. A gazdasági tevékenységek között meghatározó a mezőgazdaság, erdőgazdaság és vadgazdaság, amely a termékeivel a helyi szükségleteken kívül részben hozzájárul a távolabbi területek nyers termékekkel való ellátásához, illetve export igényeket is kielégít (húsipar, konzervipar, faipar). A térségben a nemzetgazdasági ágazatok közül a kisipari tevékenységek és a helyi szolgáltatások is jelentősek. A kedvező természeti adottságok és gazdag kulturális örökség miatt egyre inkább húzóágazatnak számít a turizmus. A statisztikai térségen belül működő kistérségek jelentőségét növeli, hogy hozzájárul Zalaegerszeg megyeszékhely (5-25 km-en belül) munkaerő szükségletének biztosításához, valamint a városok lakosai számára egészségfenntartó szabadidős tevékenységekre is adnak lehetőséget.

Jelentősebb ipari övezetek létesültek az elmúlt években a statisztikai térségben (Észak-Zala Zalaegerszegen, Bagodban, Zalalövőn) Észak-Nyugat Zalába jelentős ipari ágazatok nem települtek, kivéve Kemendollár községet, illetve Zalaszentivánt.

A kistérség gazdasági tevékenységének fő irányát az agrár- és az erdőgazdálkodás egyes szektorai adják meg. A növénytermesztés mellett országos jelentőségű az intenzív alma termesztés a statisztikai térségben. A hazai oltványok nagy hányadát itt állítják elő, magas biológiai értékű, vírusmentes alanyok felhasználásával. A szántóföld után a legnagyobb területet az erdők foglalják le, ami valamivel alatta van a megyei átlagnak, de a jelentősége kiemelten nagy, mert az erdőknek a gazdasági jelentőségükön túl igen fontos szerepük van a természet és környezetvédelemben, a táj arculatának megőrzésében, formálásában, és a foglalkoztatási gondok megoldásában a népesség megtartásának az elősegítésében. Az erdők egészségi állapota az országos átlagnál jobb, ez a kiváló termőhelyeknek köszönhető és a nehézipar hiányával magyarázható. Az állami tulajdonú erdők általános állapota jónak mondható, azonban a magántulajdonban levő erdőknél ez nem mindenhol igaz. Még mindig sok az olyan erdő, ahol nincs még erdőgazdálkodó. Jelentős a vadgazdálkodás is.

Az állattartás a kistérségben jelentős, de nem meghatározó. Általában zárt tartásban tenyésztik az állatokat, ezért a gyepek kihasználtsága nem megfelelő. Nagyüzemi tartásban csak sertést és baromfit tartanak. Ezen kívül jelentősebbek még a kisipari tevékenységek, amelyek a helyi szolgáltatásokkal a lakosságot látják el.

1.5. Társulások, hálózatok rendszere

A kistérség települései néhány kivétellel néhány száz fős aprófalvak. Ez az alapvető demográfiai mutató már évekkel ezelőtt ráébresztette a kistelepüléseket az együttgondolkodás és cselekvés szükségességére az intézményfenntartás területén. Ennek eredményeként a területfejlesztés a közoktatás és a szociális területek feladatellátásában hagyományosan alkalmazott módszer a társulásokhoz való csatlakozás.

A kistérségben 5, hosszú évek óta együtt dolgozó területfejlesztési társulás található:

- **Észak-Nyugat Zalai Kistérségi Társulás**
Székhely: 8913 Egervár Vár u. 2.
- **Salomvár-Zalaháshágy-Zalalövő és Térsége Önkormányzati Társulás**
Székhely: 8995 Salomvár Petőfi u. 11.
- **Göcsej Térségi Társulás**, mely területén további két mikrotársulás dolgozik
Székhely: 8985 Becsvölgye Kopácsai u. 53.
- **Gellénháza és Térsége Területfejlesztési Önkormányzati Társulás**
Székhely: 8981 Gellénháza Kossuth Lajos u. 2. (Gellénháza Körjegyzősége)
- **Felső-Göcsej Területfejlesztési Társulás**
Székhely: 8918 Csonkahegyhát Fő út 20. (Csonkahegyhát Körjegyzősége)
 - **Válicka-völgye és Térsége Területfejlesztési és Idegenforgalmi Társulás**
Székhely: 8945 Bak, Rákóczi u. 2/a.
 - **Észak-zalai Területfejlesztési Társulás**
8900 Zalaegerszeg Kossuth u. 17-19.

Észak-nyugat Zalai Kistérségi Területfejlesztési Önkormányzatok Társulás	Göcsej Térségi Társulás	Salomvár-Zalaháshágy-Zalalövő és Térsége Önkormányzati Területfejlesztési Társulás	Válicka-völgye és Térsége Területfejlesztési és Idegenforgalmi Társulás	Észak-Zalai Területfejlesztési Önkormányzati Társulás
Alibánfa	Babosbőbréte	Csöde	Bak	Bagod
Alsónemesapáti	Becsvölgye	Kávás	Baktüttös	Boncodföldre
Egervár	Böde	Keménfa	Bocföldre	Hagyárosbörönd
Gósfá	Csonkahegyhát	Salomvár	Csatár	Ozmánbük
Gyűrűs	Dobronhegy	Zalacséb	Pusztaderics	Pethőhenye
Kemendollár	Gellénháza	Zalaháshágy	Pusztaszentlászló	Teskánd
Kispáli	Gomboszeg	Zalalövő	Sárhida	Vaspör
Lakhegy	Hottó		Söjtör	Zalaboldogfa
Lickóvadamos	Iborfia		Szentkozma-dombja	Zalasantgyörgy
Nagykutas	Kustánszeg		Tófej	
Nagypáli	Milejszeg		Zalatárnok	
Nemesapáti	Nagylengyel			
Vasboldogasszony	Németfalva			
Vöckönd	Ormándlak			
Zalaistvánd	Pálfiszeg			
Zalasantiván	Petrikeresztúr			
Zalasantlőrinc				

Forrás: Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás – saját forrás

A térségben 19 közoktatási intézményfenntartó társulás működik. A társulási formák nagy száma és sokszínűsége a térségi együttgondolkodás, a közös feladat és felelősségvállalás alapjait teremtette meg az elmúlt években.

II. Társadalom, kultúra, közművelődés

Világtrendek

- Világszerte növekszik a szabadidő és felértékelődnek az életmód kultúrával összefüggő elemei. Több szabadidő és több pénz jut a kulturálisnak tekintett javakra és árucikkekre.
- A kulturális kínálat áttekinthetetlen kiszélesülésével egyidejűleg tompul a választás tudatossága és az értékválasztás képessége.
- A döntően multikulturális és heterogén színvonalú kínálat túlereje, kifinomultsága, könnyű befogadhatósága, illetve csábításának szívó hatása gyökeresen átformálja a tömegkultúrát, „eligénytelenítve” azt.
- Ezzel egyidejűleg az igényes, a klasszikus kultúra egyes műfajai, értékei, elemei a popularizálódás révén az iskolai oktatáson túl, szélesebb körben is visszhangra találhatnak, adott esetben magasrendű élménnyé válhatnak.
- A képi és hangeffektusokra érzékeny befogadás vonzereje különösen veszélyezteti az olvasási készséget és a hozzá kötődő absztrakt fogalomalkotást. A digitális kultúra, a számítógép és internet terjedése is alapvetően módosítja a befogadási képességeket.
- Tovább folytatódik a kulturális színterek eltolódása a hagyományos intézmények felől az otthonok falai közé (televízió, CD, videó, internet) és az utcákra, más funkciójú terekre (fesztiválok, plázák).

Magyar sajátosságok

- Az előző pontok helyzetelemzése és jövőképe Magyarországra is vonatkozik. Vannak emellett olyan sajátosságok is, amelyek csak a hasonló helyzetű országokra, vagy azon belül is csak hazánkra jellemzőek.
- Egészében véve nemzetközi összehasonlításban több energiát fordítunk a munkára (kenyérkeresetre), mint a szabadidős tevékenységekre, ami behatárolja a kulturálódás lehetőségeit.
- Az elmúlt pár évben tovább romlott a magyar fiatalok és középkorúak szövegértése, olvasási és írási képessége.
- Európai összehasonlításban visszaesett a közösségi, egyesületi keretben folytatott kulturális tevékenységek aránya. A szabadidős művészeti tevékenységek súlya jelentősen elmarad a régi EU-s országokétól.
- Magyarország, illetve a magyar nemzeti kultúra számos területen, számos művészeti ágban, a tudományos és médianyilvánosság keretei között a közelmúltban és a jelen időben is vonzó és egyetemes értékeket produkált. Ugyanakkor a minőségi kultúra széleskörű terjedését, köznapivá, belsővé válását - elsősorban a műveltségi és a digitális olló tágulása miatt - súlyos gondok akadályozzák.
- A kulturális fogyasztást tekintve a falu hátrányban van a városokhoz képest. A kulturális lehetőségekhez való hozzáférés egyenlőtlen.

Korunk egyik legnagyobb kihívása a kulturális szolgáltatók és a fogyasztók számára az új technikai, technológiai eredmények megjelenése és robbanásszerű terjedése.

Habár sohasem jelent meg annyiféle könyv és annyi folyóirat Magyarországon, mint manapság, a magyar felnőtt lakosság 45%-a havonta legfeljebb egyszer vagy egyszer sem vesz kezébe könyvet. Az olvasástól való elfordulást mutatja, hogy jelentős azok aránya, akik 5-10 évvel ezelőtt még több könyvet olvastak. Romlik – bizonyos korosztályokban különösen – az olvasott szöveg megértésének és az írásnak a

készsége is. Ugyanakkor (enyhén) nő az alkalmoszerűen könyvtárba látogatók és a rendszeres könyvtárhasználók száma.

A múzeumok és a művelődési házak által rendezett régészeti, helytörténeti jellegű rendezvények a közönség 30-40%-át vonzzák. A lakosságot különösen a szűkebb környezetének jelene és múltja érdekli, ezek feltárásához maga is alkotó módon kész hozzájárulni.

Az ingó és ingatlan tárgyi örökség mellett – összhangban a nemzetközi törekvésekkel – fokozódó érdeklődés nyilvánul meg a nem tapintható, „eszmei” kulturális örökség iránt: ilyenek a szokások, hagyományok és az anyanyelv is. Az örökségvédelemnek ez a területe ma még jobbra a néprajz, az antropológia és a helytörténet kutatási tárgya csupán.

Kistérségi sajátosságok

- a kulturális infrastruktúra alapvető elemei adottak – művelődési, közösségi házak
- élénk a települések közösségi élete, kezd felértékelődni a települési összefogással megvalósuló programfejlesztés
- szabadidős tevékenységek kínálatában erős a falvak hátránya, a települések erejükön felül tartják fenn közösségi tereiket
- felértékelődik a mikrotérségi kapcsolatrendszer a kulturális közösségi élet területén
- alapfokú oktatási intézmények magas száma

2.1. Emberi erőforrások

a települések főbb demográfiai adatai

2. sz. táblázat

főben megadva

	Település	Állandó lakosság 2008. január 1.	Állandó lakosság 2009. január 1.	Állandó lakosság 2010. január 1.	férfiak száma 2010. január 1.	nők száma 2010. január 1.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Alibánfa	477	470	465	245	220
2.	Alsónemesapáti	765	740	735	350	385
3.	Babosdöbréte	539	550	532	262	270
4.	Bagod	1362	1335	1 337	695	642
5.	Bak	1731	1676	1 664	794	870
6.	Baktúttós	348	351	352	171	181
7.	Becsvölgye	832	863	846	403	443
8.	Bocfölde	1118	1152	1 166	584	582
9.	Boncodfölde	332	344	344	172	172
10.	Böde	307	325	316	134	182
11.	Csatár	562	538	541	246	295
12.	Csonkahegyhát	368	364	368	173	195
13.	Csöde	84	84	79	42	37
14.	Dobronhegy	151	162	149	79	70
15.	Egervár	1053	1076	1 063	512	551
16.	Gellénháza	1610	1671	1 651	803	848
17.	Gomboszeg	47	40	39	19	20
18.	Gősfá	335	310	317	147	170

19.	Gyűrűs	100	102	101	54	47
20.	Hagyárosbörönd	301	316	312	158	154
21.	Hottó	365	362	353	172	181
22.	Iborfia	20	10	11	9	2
23.	Kávás	242	258	265	118	147
24.	Kemendollár	539	530	530	262	268
25.	Keménfa	103	100	107	42	65
26.	Kisbucsa	488	456	451	225	226
27.	Kiskutas	188	197	193	93	100
28.	Kispáli	256	275	277	134	143
29.	Kustánszeg	535	544	539	266	273
30.	Lakhegy	497	485	483	230	253
31.	Lickóvadamos	202	226	229	117	112
32.	Milejszeg	369	343	345	166	179
33.	Nagykutas	463	478	484	238	246
34.	Nagylengyel	517	557	557	272	285
35.	Nagypáli	378	430	448	218	230
36.	Nemesapáti	532	545	531	255	276
37.	Nemeshetés	312	295	286	144	142
38.	Németfalú	186	201	199	96	103
39.	Ormándlak	118	126	130	58	72
40.	Ozmánbük	194	199	197	93	104
41.	Pálfiszeg	181	179	175	88	87
42.	Pethőhenye	418	444	450	229	221
43.	Petrikeresztúr	403	392	385	176	209
44.	Pókaszeptek	997	984	969	476	493
45.	Puszttaederics	188	180	177	84	93
46.	Pusztaszentlászló	651	660	645	302	343
47.	Salomvár	628	630	614	318	296
48.	Sárhida	818	827	826	420	406
49.	Söjtör	1549	1584	1 862	882	980
50.	Szentkozmadombja	88	71	1 579	754	825
51.	Teskánd	1103	1133	69	28	41
52.	Tófej	699	735	1 131	589	542
53.	Vasboldogasszony	615	608	721	346	375
54.	Vaspör	390	393	595	288	307
55.	Vöckönd	84	90	398	194	204
56.	Zalaboldogfa	362	367	374	185	189
57.	Zalacséb	560	582	584	291	293
58.	Zalaegerszeg	61717	59832	59 626	28 190	31 436
59.	Zalaháshágy	378	386	386	187	199
60.	Zalaistvánd	380	375	368	179	189
61.	Zalalövő	3087	3078	3 086	1 519	1 567
62.	Zalaszentgyörgy	431	436	440	216	224
63.	Zalaszentiván	1075	1090	1 100	538	562
64.	Zalaszentlőrinc	310	295	300	152	148
65.	Zalatárnok	745	705	697	348	349
Együtt:		96 783	95 142	96 549	46 230	50 319

Forrás: BM népesség-nyilvántartási adatok

A **települések demográfiai mutatóit** vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a településeken az utóbbi években –ugyan egyre kisebb mértékben-, de általában csökkent a lakosság létszáma. A települések lakosságszámának mintegy 50 %-át a 0-40 éves korosztály, a másik felét a 40 évesnél idősebbek adják. Váloztatlanul magas az inaktívak – a 0-18 éves korúak és a 60 év felettek - száma

A települések össznépességén belül a gyermekek aránya alig 20 %. Települési önkormányzatok adatai alapján az idős inaktív lakosság (60 év felettek), az össznépesség közel 40 %-át teszik ki. A kistérség területén a nemek aránya közel azonos az össznépességén belül.

A **természetes szaporodás** szinte kivétel nélkül mindenhol negatív. A vándorlási egyenleg viszont többnyire pozitív a megye többi községéhez hasonlóan.

Ezek a számsorok jól mutatják a **települések lakosság megtartó erejének gyengülését**.

A térségben csak **roma kisebbség** él. A magát romának valló lakosság főként Keménfa, Nemesapáti, Alsónemesapáti, Zalaszentiván és Vasboldogasszony, Söjtör, Baktüttös településeken él. Kisebbségi Önkormányzat működik Alsónemesapátiban, Bakon, Bocföldén, Söjtörön Zalaszentivánon, Zalaegerszezen és Zalalövön.

Komoly probléma e népességi csoportnak az alacsony iskolázottsága, a tartós munkanélküliség, a korai szülések és a szegénység. Az előítéletek a falvak társadalmának perifériájára sodorják a romákat, miközben nehéz feladatokat adnak az önkormányzatok és problémaként jelentkeznek az ott élő emberek számára.

végzettség és jövedelmi viszonyok

A fiatalok és középkorúak általában szakmunkás végzettséggel, esetleg érettségivel rendelkeznek, az idősebbek többsége 8 általánossal. Emelkedik azonban a települési önkormányzatok adatai alapján azok száma, akik felsőfokú végzettséget szereznek. Fontos hosszútávú cél ezen fiatalok helyben tartása, számukra a térségben elhelyezkedési feltételeik javítása. A kistépüléseken ma is a helyi értelmiségi kört a helyi pedagógusok, a mezőgazdasági szakemberek és az orvosok alkotják.

Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot képező jövedelem - 2004. évi adatok alapján- kistérségi átlaga 621 393 Ft.

2.2 . Civil szerveződések

A kistérségben abszolút mértékben is sok, mintegy 900 civil szervezet található, melyeknek több mint 60%-a a megyeszékhelyen, Zalaegerszeg városában működik. A települések több, mint 35 %-ban több, mint 5 civil szervezet tevékenykedik aktívan, és 8 településen több, mint 10 civil szervezet működik, viszont 9 olyan települést tartanak nyilván melyen nincsen egyáltalán civil szervezet.

A Zalaegerszegi Kistérségi Társulási statisztikai térségben is érvényesül – a többi térséghez hasonlóan – az a tendencia, hogy a civil szervezetek nagy része egyesület. Itt a szervezetből **65%-ot** tesz ki az **egyesületek** aránya és **35%-ot** az **alapítványoké** (beleértve a magánalapítványokat is).

A térségben több, mint 43%-a a szervezeteknek már közhasznú, beleszámítva a kiemelkedően közhasznú szervezeteket is, akik körülbelül 12%-ot jelentenek. Azonban ezzel párhuzamosan nagyon magas azoknak az aránya is, aki egyáltalán nem kérték a bejegyzést (45%). Valószínűleg a bejegyzéssel járó adminisztrációs feladatok megnövekedését nem vállalják a szervezetek, hiszen nagyon sok helyen találkoztunk azzal a problémával, hogy a kisebb civil szervezetek egyáltalán nem rendelkeznek irodai infrastruktúrával és/vagy személyzettel.

A Zalaegerszegi Kistérségi Társulási statisztikai körzetben működő civil szervezetek tevékenység szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy kiemelkedően magas azoknak az aránya, akik a **tudomány-oktatás**, valamint a **sport** területén végzik tevékenységüket. Ezek után következik még két nagy csoport, melyek kiemelkednek a többiek közül, mégpedig az **egészségügy-szociális** terület, valamint az **érdekvédelem**.

A civil szervezeteknek nagy jelentőségük van a faluközösségek erősítésében a közösségi programok létrehozásában a hagyományok ápolásában. A mikrotérségi társulások évek óta kiemelkedő tevékenységet végeznek a kulturális és közösségi rendezvények létrehozásában, rendszeres megtartásában. Az évek óta bejáratott térségi rendezvények közül néhánynak megyei és regionális hatása és vonzása is van.

Ilyen a „Kalandozások a Zala völgyében” kistérségi turisztikai és művészeti fesztiválsorozat.

A civil szervezetek száma magas, és megnyugtató, hogy az 1999-ben a térség agrárstruktúra és vidékfejlesztési terv készítésének időpontjában készült felmérés és a mostani megegyezik, vagyis a civil szervezetek jól működnek, közösségi tevékenységük stabil, fennmaradásuk biztosított.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a **szervezeteknek közel fele, 47%-a kénytelen egy évben kevesebb, mint ötszázezer forintból gazdálkodni.**

A szervezetek közel 20%-ának az összbevétele eléri az évi 1 millió forintot.

Ennél magasabb azoknak az aránya, akik évente 1 és 5 millió forintból gazdálkodhatnak, ők az összes szervezet 20%-át teszik ki.

Az általános tendenciát követve alacsony azoknak az aránya, akiknek lehetőségük van több mint 5 millió forintból biztosítani éves működésüket.

A zalaegerszegi kistérség kistérségi településén működő civil szervezetek felsorolását a III. számú függelék tartalmazza.

2.3. Az épített környezet, a kulturális örökség bemutatása

építészeti értékek

Magyarország kulturális örökségének fontos részét alkotják az ingatlanok (műemlékek és régészeti lelőhelyek). Megőrzésük esélye azonban az erőforrások szűkössége miatt gyakran minimálisra csökken. Az örökségvédelem szempontjai nem érvényesülnek teljes mértékben a területfejlesztési tervezésben.

A műemlékek jelentős részének megoldatlan a hosszú távú hasznosítása. A települések rendezési terveik mellékleteként azonban több esetben meghozták helyi értékvédelmi rendeleteik, ahol a megőrzésre váró épített örökség kataszteri lapjai feltüntetésre kerültek.

A térség XIX – XX. századi népi építészeti emlékekben gazdag. A településeken részletekben néhol megmaradt a **XIX századi falukép** (utcák, telkek, házak) Középkori építészeti emlékek a templomok részleteiben láthatók. A műemlék templomok alapjait a térségben a XIII. században rakták le. **Népi lakóházak** a terület minden falujában fellelhetők. A terület **vallási emlékei elhanyagolt állapotban** vannak, számos kőkereszt töredékes állapotban látható, ezek felújítása sürgős feladat. Az épített értékek felmérése és helyi védelem alá vonása elengedhetetlen a fenntartható értékvédelem céljai miatt.

A **szőlőhegyi pincék** kisebb része elhanyagolt állapotban van, de nagyon sok a megmentendő borona pince.

A térség települései jelentős történelmi örökséggel rendelkeznek, sok a műemlék, szinte minden falu templomának megvan a jelentős közép-, új-, és legújabb kori történelmi múltja. A települések arculata nagyon vonzó, mindenhol rendezett a faluközpont, látszik a folyamatos rendben tartás, kisebb nagyobb fejlesztések történeke napról-napra, ami a turisták számára vonzóvá teszi a településeket. Pl.: belterületi vízrendezések, árkok karbantartása, járda, buszöblök kialakítása, közterületek parkosítása, köztéri objektumok folyamatos karbantartása, utcanév, üdvözlő és információs táblák kihelyezése, irányítótáblák megjelenése, rendben tartott és működő közutak, stb.

A kistérség látogatható tájházai:

- Kávás: népi műemlék házak - Temető u. 11-13.
- Kustánszeg: tájház - Kossuth L. u. 50.
- Zalaistvánd: tájház - Ady E. u.
- Zalalövő: tájház - Petőfi S. u. 35.

A kistérség épített értékeit a helyzetfeltárás IV. számú függelék tartalmazza.

néprajzi értékek

A téli és a tavaszi ünnepkörhöz tartozó szokások a községekben még nyomokban fellelhetők. Elevenen él a **kotylolás (lucázás)**, a **betlehemezés az iskolások templomi műsoraiban**. Farsang zárásaként a **rönkhúzás** egyre több településen hagyományos programmá vált. A **húsvéti locsolási** szokás különböző formában él. A **májusfa állítás és kivétele** szintén élő szokás. A lakodalmi szokások elég szegényesek, mivel már kevesen vannak, akik ismerik a hagyományos lakodalmi beköszöntőket. A mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódó szokások közül a szüreti hagyományok a legelevenebbek, minden községben van **szüreti felvonulás**, de mindegyik közül a legismertebb a **Göcseji Szüreti Fesztivál**.

A térségben élnek olyan emberek, kik még ismerik a **gyékény és fűzfónás, kosárfónás** rejtelmét. Jól működtek a korábbi éveken az asszonyok számára szervezett varró- és hímző szakkörök. A zalai fehérhímzés már csak nyomokban lelhető fel. A **fafaragók** nagy számban éltek a térségben. Néhányuk egy-egy alkotótábor keretében bemutatja mesterségét, de csak időszakosan, egyéb rendezvényekhez kapcsolódóan.

A térség kulturális életének sokszínűségét a www.zegterseg.hu honlapon folyamatosan frissített eseménynaptár mutatja.

A térségben minden településen működik valamilyen amatőr művészeti csoport. Ezek a csoportok a települési közösségépítés alapvető elemei. A csoportok többsége nem bejegyzett szervezet.

A kistérség amatőr művészeti csoportjainak és szólistáinak jegyzékét a helyzetfeltárás V. számú függelék tartalmazza.

A kistérség hagyományőrző embereinek, közösségeinek a listáját a VI. számú függelék tartalmazza.

2.4. A közművelődés hagyományos színterei és művészeti intézményei a zalaegerszegi kistérségben

Múzeumok, helytörténeti gyűjtemények

A múzeumok gondjaira bízott kulturális örökség mennyisége robbanásszerűen megnövekedett, az ehhez szükséges őrzés feltételei viszont csak részben teremtődtek meg. A közgyűjteményi állományvédelem azonnali fejlesztésre szorul (raktárépítés, biztonsági berendezések). A muzeális intézmények látogatóinak száma stagnál, ugyanakkor a magyar lakosság 40 %-a évente legalább egyszer részt vesz múzeumi programon (a leglátogatottabbak a művészeti kiállítások, közel hasonló számot mutatnak a történeti-helytörténeti gyűjtemények). Megváltoztak a múzeum iránt támasztott társadalmi igények, de a jelenlegi intézményhálózat csak részben tud alkalmazkodni ezekhez. Ennek oka a leromlott külső és belső infrastruktúra; megoldatlan a szakemberek képzése, bizonytalan a szakmai feladatok teljesítésének pénzügyi háttere, a mai intézményhálózat alkalmatlan a gyors adaptációra.

A kistérség folyamatosan kapcsolatot tart a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságának szakembereivel. Közös múzeumpedagógiai programmegvalósítás, valamint közös hagyományteremtő szándékkal megrendezésre kerülő rendezvények indultak az együttműködés hatására. **Ilyen a Göcseji falumúzeum önkéntes munkával való állagmegóvása, valamint a Göcseji Randevú című rendezvény.**

A kistelepüléseken önkormányzati fenntartásban több helytörténeti gyűjteményt ápolnak, mely a helyi identitás és hagyományápolás tárgyi eszközeinek gyűjteménye.

Múzeumok a kistérségben:

- Göcseji Múzeum Zalaegerszeg, Batthyány Lajos u. 2.
- Göcseji Falumúzeum Zalaegerszeg, Falumúzeum utca
- Magyar Olajipari Múzeum Zalaegerszeg, Falumúzeum utca
- Finnugor Néprajzi Park Zalaegerszeg, Falumúzeum utca
- Göcsej Múzeum Salla kiállítóhelye Zalalövő, Kossuth Lajos u. 3.
- Egervári Vármúzeum Egervár, Vár u. 13.
- Deák Emlékház Söjtör, Deák Ferenc u. 154.

Helytörténeti gyűjtemények a kistérségben:

- Népi vallási gyűjtemény Salomvár, Római Katolikus templom.
- Helytörténeti gyűjtemény Gósfá
- Helytörténeti Gyűjtemény Nagykutas
- Helytörténeti gyűjtemény Vasboldogasszony
- Helytörténeti gyűjtemény Kemendollár

Könyvtárak

Hazánk Európai Unió tagságával a könyvtárak szerepe felértékelődött. Az életre szóló tanulás, a mindennapi friss információk megszerzésének alapvető helyévé lépett elő egy kistelepülés életében a könyvtár.

A községi könyvtárak szolgáltatásai színvonala messze eltér a nagyvárosi könyvtárak által nyújtott lehetőségektől. A kis települések alapvető közművelődési feladata ezeket a különbségeket ismerve, hogy a helyi igényeknek megfelelő információs, technikai és esztétikai háttérrel nyújtson a helyi könyvtárhasználóknak.

A térségben 61 településen működik 2009. január 1-i állapot szerint mozgókönyvtári ellátó hely. Az ország legkisebb településén, Iborfián nincs könyvtár, míg 3 településen nyilvános könyvtár működik (Söjtör, Zalalövő, Zalaegerszeg) A könyvtárakba beiratkozottak száma meghaladja a 21.000 főt, így elmondható, hogy az összlakosság egy ötöde látogatja a könyvtárakat, bár ez a szám sajnos egyre csökken. Sok helyen a könyvtár fennmaradását a hozzá kapcsolódó teleház, internet hozzáférés biztosítja.

Deák Ferenc Megyei Könyvtár

Az intézmény jogelődjét, a zalaegerszegi körzeti könyvtárat 1950-ben hozták létre, és 1952-től működik megyei könyvtárként. Nagy előrelépést jelentett, hogy 1967-ben új épületbe költözhetett a Deák térre. 1988-ban vette fel Deák Ferenc nevét. 1992-95 között az épületet felújították és átalakították, hogy harmonikusan illeszkedjen a történelmi környezetbe. A rekonstrukciónak köszönhetően a köteteket kivéve minden szolgáltatás egy helyen, az épület falai között vehető igénybe.

A 15 ezer kötettel alapított könyvtár ma mintegy 280 ezer dokumentumával áll az olvasók rendelkezésére. Az állomány döntő többségét ma is a könyvek teszik ki, melyben a nagy értékű muzeális példányok éppúgy megtalálhatók, mint a fontos helyismereti kiadványok, vagy a legújabb közgazdasági szakirodalom. A könyvek mellett CD-eket, CD ROM-okat, DVD-eket is gyűjt a könyvtár. A legfrissebb információkhoz az internet, illetve a napi és hetilapok, folyóiratok segítségével juthatnak az olvasók.

A szolgáltatások igénybevételére számos lehetőséget kínál az intézmény. Helyben minden dokumentum és információs adatbázis használható. A beiratkozott olvasók és az alkalmi látogatók a felnőtt és a gyermek olvasószolgálathoz fordulhatnak igényeikkel; mindkét szolgálati helyen használhatják a számítógépes katalógust és a teljes állományból kölcsönözhetnek a védett állomány és az időszaki kiadványok kivételével.

A személyes használat mellett a távhasználatra is lehetőség nyílik a könyvtár honlapján keresztül, ahol számos szolgáltatás – online katalógus, adatbázisok stb. – áll rendelkezésre bárki számára: <http://www.dfmk.hu>

A könyvtár fontos közösségi színtér, ahol rendszeresen tartanak rendezvényeket: a gyermekek számára csoportos foglalkozásokat, író-olvasó találkozókat, ismeretterjesztő előadásokat; internethasználói képzéseket stb.

Az intézmény központi szerepet tölt be a megyében: szervezi a könyvtárak együttműködését, különböző segítő szolgáltatásokat nyújt a települési könyvtárak tevékenységéhez, szervezi a megye könyvtárainak statisztikai adatszolgáltatását, továbbképzéseket tart, szakmai kiadványokat jelentet meg. Megalakulásától kezdve fontos szerepet tölt be a községi könyvtári ellátás megszervezésében, amely napjainkban a nyilvános könyvtárak fenntartásával, illetve mozgókönyvtári szolgáltatóhelyek működtetésével valósul meg. A Deák Ferenc Megyei Könyvtár három kistérségben, összesen 30 községben látja el a szolgáltató könyvtár szerepét.

Kistérségi mozgókönyvtári ellátás – a DFMK szolgáltatásai a zalaegerszegi kistérségben

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2007-től látja el a szolgáltató szerepét a kistérség 16 településén. Alapszolgáltatásként az intézmény végzi a községek számára a állománybeszerzést, leltározást, feldolgozást és kiszállítást. A mozgókönyvtári normatív támogatásból vásárolt dokumentumokat az intézmény a TEXTLIB integrált rendszerben tartja nyilván. A rögzített dokumentumok az online katalógusban az interneten keresztül visszakereshetők: <http://katalogus.dfmk.hu:8080/> . A dokumentumok letéti ellátás formájában kerülnek a községekbe. A könyvek mellett CD-k és DVD-k, folyóiratok is bővítik a kínálatot.

Az intézmény további szolgáltatásai többek között a községek teljes állományának gondozása, állományellenőrzések, selejtezések elvégzése, különböző rendezvények, internet használói képzések-, továbbképzések szervezése, kiadványok megjelentetése.

Az intézmény honlapján folyamatosan frissítésre kerül a mozgókönyvtári ellátás weboldala. Elérhetősége: <http://www.dfmk.hu/mozgokonyvtar/index.htm>

A mozgókönyvtári szolgáltatás bevezetése óta korszerűbbé váltak a községi könyvtárak, felújításokra, új bútorok beszerzésére, technikai eszközök vásárlására került sor. Mindenütt biztosított a számítógép használat és az internet hozzáférés.

A megyei könyvtár folyamatosan keresi a kistérségi könyvtári ellátás továbbfejlesztésének lehetőségeit. Elsősorban a dokumentumok lelőhelyének egy rendszerben való egységes nyilvántartására törekszik. Fontosnak tartja, hogy az intézményben leltárba vett dokumentumok mellett az egyes községek teljes helyben lévő állománya is visszakereshető legyen a könyvtár által használt TEXTLIB integrált rendszerben, valamint megoldhatóvá váljon az elektronikus kölcsönzés a falvakban is. 2009 végén elkészül a TEXTLIB rendszer kistérségi modulja, amely mindezt lehetővé teszi. A falvaknak így mindössze egy munkaállomás programot kell megvásárolni, amellyel az interneten keresztül csatlakozni tudnak a megyei könyvtár TEXTLIB szerveréhez.

A fejlesztésekhez a könyvtár kihasználja a pályázati lehetőségeket is. A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretében megvalósuló "Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra fejlesztése, Zalai Tudástár létrehozása" projekt tartalmaz olyan elemeket is, amely a mozgókönyvtári szolgáltatást érinti. Az informatikai fejlesztés része a könyvtár által használt TEXTLIB integrált rendszer fejlesztése, valamint egy sokoldalú zalai könyvtári portál kialakítása (Zalai Tudástár).

József Attila Városi Könyvtár

A könyvtár jelentős társadalmi segítséggel épült, és 1963. augusztus 20-án nyílt meg a Gárdonyi utcában. A jogelőd nyilvános könyvtár alapítása 1946-ra tehető. Először városi könyvtárként működött, majd 1952-ben a körzeti könyvtárral egyesülve megyei könyvtárrá alakult. 1963-ban a városi tanács ismét önálló könyvtárat hozott létre, amely előbb a városi fiókhálózatot vette át a megyei könyvtártól, majd a nyolcvanas években a városkönyvtári települések hálózati gondozását is. Hamarosan zsúfolttá vált, bővítésre szorult, végül 1981-ben az akkori Városi Művelődési Központ épületébe költözött.

A landorhegyi épületben minden tevékenység egy térben történt: a tanulás, az elmélyültebb olvasás, a gyermekfoglalkozások, a rendezvények és a könyvtárosi munkavégzés egyaránt. 2003-ban a Gönczi Ferenc ÁMK épülete, s benne könyvtár is jelentős mértékű felújítás és bővítés után megújult. Új olvasóterem és raktár épült, leválasztásra került a gyermekkönyvtár és megvalósult a könyvtárba való akadálymentes bejutás is.

A könyvtár közvetlen vonzáskörébe tartozik a város nyugati lakóterülete - két általános, négy középiskola, két főiskola, négy diákotthon - mintegy húszezer lakossal. A helyi könyvtárhasználat mellett a város peremkerületein működő fiókkönyvtáraknak is a központja, valamint a zalaegerszegi kistérségi társulás könyvtárainak gondozója.

Az eligazodást és felvilágosítást számítógépes katalógus segíti, valamint 2000 óta számítógépen történik a kölcsönzés is. A rendszeres foglalkozások-, és egyéb programok népszerűek az iskolák, a gyerekek körében. A hagyományos, visszatérő nagyrendezvények (könyv-ünnepek, versmondó-, mesemondó verseny, őszi szakmai napok, az olvasás éve) mellett nagy látogatottságnak örvendenek az ismeretterjesztő programok is. A „Mint kincset őrzöm” módszertani kiadványsorozat eddigi 13 kötete mellett megjelent egy ajánló bibliográfia a középiskolások kötelező és ajánlott olvasmányainak feldolgozásához, valamint egy könyvtár- és könyvtárhasználati vetélkedő rendezését segítő módszertani kiadványt „Ismerd meg a könyvtárat!” címmel.

A József Attila Városi Könyvtár feladata a Keresztury-hagyaték gondozása és szakmai felügyelete is.

3.számú táblázat Deák Ferenc Megyei Könyvtár által ellátott mozgókönyvtári ellátó helyek Zalaegerszegi kistérségben

1	Alibánfa	9	Pókaszeptk
2	Alsónemesapáti	10	Vöckönd
3	Csöde	11	Zalaistvánd
4	Gyűrűs	12	Bagod
5	Kemendollár	13	Kisbucsa
6	Nemesapáti	14	Pusztaszentlászló
7	Nemeshetés	15.	Zalaszentiván
8	Pethőhenye	16	Zalaszentlőrinc

forrás: Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

4.számú táblázat József Attila Városi Könyvtár által ellátott mozgókönyvtári ellátó helyek Zalaegerszegi kistérségben

1	Babosdöbréte	16	Hottó	31	Pálfiszeg
2	Bak	17	Kávás	32	Petrikeresztúr
3	Baktüttös	18	Keménfa	33	Pusztaderics
4	Becsvölgye	19	Kiskutas	34	Salomvár
5	Bocfölde	20	Kispáli	35	Sárhida
6	Boncodfölde	21	Kustánszeg	36	Szentkozmadombja
7	Böde	22	Lakhegy	37	Teskánd
8	Csatár	23	Lickóvados	38	Tófej
9	Csonkahegyhát	24	Milejszeg	39	Vasboldogasszony
10	Dobronhegy	25	Nagykutas	40	Vaspör
11	Egervár	26	Nagylengyel	41	Zalaboldogfa
12	Gellénháza	27	Nagypáli	42	Zalacséb
13	Gomboszeg	28	Németfalva	43	Zalaháshágy
14	Gősfalva	29	Ormándlak	44	Zalaszentgyörgy
15	Hagyárosbörönd	30	Ozmánbük	45	Zalatárnok

forrás: Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

Évente **6 alkalommal** történik könyvbővítés a mozgókönyvtári ellátó helyeken. A kiszállított dokumentumok között a hagyományos információhordozók mellett DVD-filmet, CD-ROM-ot, hangskönyvet és térképet is kapnak a települések.

A VII. számú függelék tartalmazza a kistérség településeiről megjelent kiadványok, könyvek jegyzékét.

Általános iskolák, óvodák

A gyermekszületések számát tekintve negatív tendencia vehető észre a térségben. Ennek köszönhetően a térség általános iskoláiba és óvodáiba is egyre kevesebb gyermeket iratnak be a szülők. 45 településen nem működik közoktatási intézmény. Zalaegerszeg nélkül ez a kistérség településeinek az 57,7%-a.

Az 1990-es évek közepétől már érzékelhető volt a gyermek és a tanulószám csökkenése az intézményekben. A közoktatás területén a csökkenő gyereklétszám miatt az intézményfenntartás fajlagos költségei nőttek. Az önkormányzatok keresték azokat a megoldásokat, amelyekkel a feladatellátást, szolgáltatást biztosítani, a közoktatási feladat-ellátási kötelezettségüket teljesíteni tudták, a feladatok ellátására egymással társultak – közös intézményfenntartás vagy megállapodás formájában – és láttatták el a kötelező feladatokat.

A kistérség területén azok az alapfokú oktatási intézmények szűntek meg, melyek alsó tagozatot működtettek csak, és ahol az utóbbi években már összevont osztályokkal tudták csak az intézményfenntartást biztosítani.

Megszűnt oktatási intézmények a kistérségben (Nagykutas, Zalatárnok, Pusztaszentlászlóiskola; Petrikerszetúr, Zalaháshágy-óvoda)

A csökkenő gyermeklétszámok miatt egyre több intézmény a tagintézménnyé válást választotta.

A kistérség területén 2009/2010-es nevelési évben négy közoktatási intézményben folyt a kizárólag magyar nyelven folyó roma oktatás. Ezek a települések: Alsónemesapáti, Bocsfölde, Csonkahegyhát és Tófej.

Jelenleg Zalaegerszegen kívül a kistérség egyetlen településén sem működik önálló fenntartású közoktatási intézmény. A kistérség minden alapfokú oktatási intézményét intézményfenntartó társulási formában tartják fenn.

A közoktatási intézményi társulások bemutatását a 2009/2010-es nevelési évben a VIII. sz. függelék tartalmazza.

Felnőttképzési intézményrendszer

A közművelődési intézményrendszer szerepe a mai Magyarországon egyre kevésbé tűnik meghatározónak azokban a hagyományos szerepkörökben, amelyek betöltésére alapvetően e hálózat létrejött. A művelődési házak tradicionális feladata a hatókörükbe tartozó emberek kulturálódási igényeinek kielégítése volna, s e szerepkört az intézmények a rendszerváltás idejéig viszonylag sikeresen töltötték be, ám az azt követő, megváltozott időkhöz az intézménystruktúra nem volt képes alkalmazkodni.

A korábbi alaptervekenység, a rendezvények szervezése részben piaci üzletággá változott. A koncertek, nagyrendezvények megszervezését, lebonyolítását átvették az e célokra alakult vállalkozások, aminek eredményeként a művelődési házak jelentős bevételi forrásoktól estek el.

Hasonló folyamat játszódott le a tanfolyamszervezés, a felnőttképzés területén. Míg korábban a művelődési házak voltak az iskolarendszeren kívüli képzések fellegvárai, addig mára legjobb esetben is csak mint helyszín működnek e területen. A művelődési házak e piacvesztése ugyanakkor annak a szemléletnek is köszönhető, hogy a hagyományos struktúrában az oktatási tevékenységet sosem tekintették meghatározó tevékenységnek, sokkal inkább kiegészítő, másodlagos szerepet töltött be az intézmények életében. Így a megváltozott körülményekre jóval lassabban reagáltak a művelődésszervezők, s mire észlelték a változást, már marginális szereplőivé váltak a felnőttképzési piacnak.

Zalaegerszegezen mindösszesen 27 intézmény rendelkezik akkreditált felnőttképzési intézmény státusszal.

Az akkreditált programok adatbázisában keresve mindösszesen 21 akkreditált programot találunk, mely Zalaegerszegezen folyhat, illetve folyik. Megvizsgálva ezt, s az akkreditált intézmények jegyzékét a következőket állapíthatjuk meg a zalaegerszegi felnőttoktatási piacra vonatkozóan:

- 3 piaci szereplő önkormányzati fenntartású szakképző iskola
- 6 piaci szereplő autósiskola
- 3 piaci szereplő nyelviskola

A kistérség képzőinek adatbázisát a IX. számú függelék tartalmazza.

Zala Népfőiskolai Egyesület

1988-ban alakult a népfőiskolai mozgalom segítésére, koordinálására, **1999 óta kiemelkedően közhasznú szervezet.**

Alapelve a közösségi művelődés elősegítése, a polgári társadalom építése. Alaptevékenysége a felnőttképzés, az iskolarendszeren kívüli szakképzés.

Táji Központként ösztönözi a népi hagyományok ápolását. Felvállalja a különböző felnőtt oktatási formák megszervezését, az ehhez szükséges infrastruktúra megteremtését és működtetését. Működését pályázatok útján biztosítja.

Kiadványuk: a Zalai Kapocs

Munkájus során az elmúlt években előtérbe került a halmozottan hátrányos helyzetű emberek segítése. Ennek keretében Börtön Népfőiskolai programjukat a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben 2004 végén kezdték meg. Azóta 17 pályázati program (NFI, OFA, ESZA, NCA, BVOP, Városi, Megyei Önkormányzatok) keretében 67 féle programot, 252 fő előadóval, 494 napon valósítottak meg.

Börtön tevékenységükön kívül, több együttműködő partnerük projektjeinek megvalósításában is részt vettek.

Honlapjuk: www.nepfiskola.hu/zalainepfoiskola

Teleházak

Az országban kevés az az igazán életképes és sikeres civil kezdeményezés, mint a Teleház mozgalom. 1994-ben 15 ember kezdte a szervezést egy kis parasztházban, egy számítógéppel, internet hozzáféréssel és egy faxszal.

Mi is a teleház? Egy többfunkciós, nyitott profilú kisközösségi információs és telekommunikációs szolgáltató központ. Azóta több mint 180 infrastruktúrával ellátott épület szolgál teleházként kisebb, nagyobb falvakban az országban. A zalaegerszegi statisztikai térségben az alábbi teleházak működnek.

4. táblázat: zalaegerszegi statisztikai térségben működő teleházak

Működtető szervezet	Működés kezdete	Irodai és számítástechnikai infrastruktúra	Kapcsolat
Becsvölgyéért Alapítvány	1998	A Teleház Szövetség által előírtaknál több technika	92/563-008
Zalalövő Gondoskodás Alapítvány	1998	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/371-004
Kávásért Alapítvány	2002	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/560-053
Csonkahegyhát Önkormányzat	2002	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/363-700
Dobronhegy Idegenforgalmi Egyesület	2002	A Teleház Szövetség által előírt technika	
Bagod Önkormányzat	2001	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/460-001
Kisbuccsa Önkormányzat	2001	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/562-046
Milejszeg Önkormányzat	2001	A Teleház Szövetség által előírt technika	92/363-243
Pókaszepetk Falunkért Egyesület	1999	A Teleház Szövetség által előírt technika	

Forrás: saját feldolgozás

Művelődési Házak, közösségi színterek

2004-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által, az MTA Szociológiai Kutatóintézetének közös kutatása vizsgálta a művelődési házak szerepköreit, s helyzetét. E kutatásból három lényeges megállapítást emelünk ki ehelyütt, azokat a megállapításokat, melyek befolyásolhatják ezen intézmények újszerű szerepvállalását a felnőttképzésben. E tényezők a megközelíthetőség, a látogatottság összessége, s a látogatói demográfia.

A különféle kulturális intézmények közül a művelődési házak esnek legközelebb a lakóhelyhez: a nagyobb városokban átlagosan 18, a kisebb településeken 13 percre. A községekben és a nem megyeszékhely városokban a lakosság közel kétharmada gyalog, további 15-20 százaléka kerékpárral vagy motorral is el tud jutni a művelődési házba. Hasonlóan könnyen az e településeken lakók egyetlen más kulturális intézményt sem tudnak megközelíteni.

A kutatás a 14-70 év közötti korosztály s a művelődési házak viszonyát vizsgálta. Vagyis azt a komplex célcsoportot, amely felé ezeknek az intézményeknek szolgáltatnia kellene. Az eredmények alapján **a 40 év alattiak, de különösen a 14-17 évesek, a képzetesebb rétegek, de kiváltképp a diplomások, a jobb jövedelmű helyzetűek és a városokban, illetve községekben élők járnak az átlagnál nagyobb arányban a művelődési házak programjaira.**

A művelődési ház látogatásának intenzitása leginkább a kultúra/műveltség értékétől, annak megítélésétől függ. Ez a viszony a kultúrához általában erősebb a lakóhely, az életkor, az iskolai végzettség, és a pénz fontosságának, hatásánál is. Amellett, hogy mind a művelődési házba gyakran járók, mind a nem járók körében a pénz fontosabb érték a műveltségénél, az is igaz, hogy akik gyakrabban

járnak művelődési házba, azoknak fontosabb a kultúra, a műveltség, mint azoknak, akik egyáltalán nem vagy ritkábban járnak. A 14-70 éves lakosság egészére évi négyszeri művelődési ház látogatás „jut”, azokra pedig, akik az elmúlt év során legalább egyszer megfordultak művelődési házban, átlagosan nyolc.

Az elmúlt évek tendenciája, hogy a költségvetések szűkössége miatt a Művelődési Házak művelődésszervezési feladataikat csak korlátozottan tudták ellátni. A falvakban a kultúra és a művelődés megszerzése kikerült a kultúrházak falai közül.

A fiatalok helyben tartása, a lakosság közösségi tudatának erősítése ma minden kistelepülésen működő önkormányzat elsődleges feladata. E célt szolgálja egy a közösségi épületeket új funkciókkal való megtöltése, az épületek korszerűsítése, komfortosabbá tétele.

A kistérség szinte minden településén működik Községi szintér, vagy Községi Ház, Faluház, Művelődési Ház.

Egyedülálló, hogy a térség relatíve nagyobb lélekszámú településein nem volt a közelmúltig Községi Ház. Ezek a települések 2008-ban az Integrált Községi és Szolgáltató Tér cím elnyerésére pályáztak. Szinte kivétel nélkül lehetőséget kaptak a második fordulóban való részvételre.

A kistérség Községi házaiban található elsősorban azok a mozgókönyvtári ellátó helyek, melyek a Többcélú Társulás által lehívott közművelődési és mozgókönyvtári normatíva hatására megújultak. Állagmegóvásuk, felújításuk és fejlesztésük az elmúlt két évben kiemelkedően fejlődött.

	Település	Művelődési Ház/Községi szintér
1.	Alibánfa	✓ cím: 8921 Alibánfa Deák Ferenc u. 8. Faluház
2.	Alsónemesapáti	✓ cím: 8924 Alsónemesapáti Petőfi Sándor u.
3.	Babosdöbréte	✓ cím: 8983 Babosdöbréte Petőfi u. 8.
4.	Bagod	✓ cím: 8992 Bagod Faluház u. 1.
5.	Bak	✓ cím: 8945 Bak Széchenyi tér 1/a. Göcsej Kapuja Bak ÁMK
6.	Baktüttös	✓ cím: 8946 Baktüttös Rákóczi Ferenc u.
7.	Becsvölgye	✓ cím: 8985 Becsvölgye Kopácsai u. 53. Faluház
8.	Bocfölde	✓ cím: 8943 Bocfölde Petőfi Sándor u. 1.
9.	Boncodföldre	✓ cím: 8992 Boncodföldre Dózsa u. 6.
10.	Böde	✓ cím: 8991 Böde Hunyadi u. 1/a.
11.	Csatár	✓ cím: 8943 Csatár
12.	Csonkahegyhát	✓ cím: 8918 Csonkahegyhát Eperjes u. 17.
13.	Csöde	✓ cím: 8999 Csöde Alsócsödei u. 1.
14.	Dobronhegy	✓ cím: 8917 Dobronhegy Petőfi Sándor u.
15.	Egervár	✓ cím: Nincs a településen Művelődési Ház
16.	Gellénháza	✓ cím: 8981 Gellénháza, Olajbányász krt. 6.
17.	Gomboszeg	✓ cím: 8984 Gomboszeg Petőfi Sándor u. 11.
18.	Gósfá	✓ cím: 8913 Gósfá Dózsa u. 11.
19.	Gyűrűs	✓ cím: 8932 Gyűrűs Hunyadi u. 1.
20.	Hagyárosbörönd	✓ cím: 8992 Hagyárosbörönd Fő u. 29.
21.	Hottó	✓ cím: 8991 Hottó Szabadság tér 2.
22.	Iborfia	✓ cím: 8984 Iborfia Fő u. 18. 92/366-601
23.	Kávás	✓ cím: 8994 Kávás Kossuth Lajos u. 32/a.
24.	Kemendollár	✓ cím: 8931 Kemendollár Békeliget 3.
25.	Keménfa	✓ cím: 8995 Keménfa Petőfi u. 32.
26.	Kisbucsa	✓ cím: 8925 Kisbucsa Széchenyi tér 1.

27.	Kiskutas	✓ cím: 8911 Kiskutas Fő utca 11.
28.	Kispáli	✓ cím: 8912 Kispáli Arany János u 26.
29.	Kustánszeg	✓ cím: 8919 Kustánszeg Kossuth u. 43.
30.	Lakhegy	✓ cím: 8913 Lakhegy Petőfi Sándor u. 78.
31.	Lickóvadamos	✓ cím: 8981 Lickóvadamos Fő u 4/a.
32.	Milejszeg	✓ cím: 8917, Milejszeg, Kossuth L. u.
33.	Nagykutas	✓ cím: 8911 Nagykutas Diós u. 2/a.
34.	Nagylengyel	✓ cím: 8983 Nagylengyel, Bányász u. 55.
35.	Nagypáli	✓ cím: 8912 Nagypáli Arany János u. 26.
36.	Nemesapáti	✓ cím: 8923 Nemesapáti Fő u. 3.
37.	Nemeshetés	✓ cím: 8925 Nemeshetés Rákóczi út 14.
38.	Németfalu	✓ cím: 8918 Németfalu
39.	Ormándlak	✓ cím: 8983 Ormándlak Ady Endre u.1.
40.	Ozmánbük	✓ cím: 8998 Ozmánbük Teréz u. 2.
41.	Pálfiszeg	✓ cím: 8917 Pálfiszeg Kossuth Lajos u.
42.	Pethőhenye	✓ cím: 8921 Pethőhenye Szabadság u 29.
43.	Petrikeresztúr	✓ cím: 8984 Petrikeresztúr Kossuth Lajos u. 60.
44.	Pókaszepetk	✓ cím: 8932 Pókaszepetk Arany János u.
45.	Pusztaderics	✓ cím: Faluház Pusztaderics, Kossuth út 1.
46.	Pusztaszentlászló	✓ cím: 8896 Pusztaszentlászló Kossuth 87.
47.	Salomvár	✓ cím: 8995Salomvár Kossuth Lajos u.
48.	Sárhida	✓ cím: 8944 Sárhida Béke u. 26.
49.	Söjtör	✓ cím: Nincs a településen Művelődési Ház
50.	Szentkozmadombja	✓ cím: 8947 Szentkozmadombja Jókai u. 6.
51.	Teskánd	✓ cím: Nincs a településen Művelődési Ház
52.	Tófej	✓ cím: Községi Ház Tófej, Rákóczi út 15.
53.	Vasboldogasszony	✓ cím: 8914 Vasboldogasszony Petőfi u. 4.
54.	Vaspör	✓ cím: 8998 Vaspör Rákóczi u. 10.
55.	Vöckönd	✓ cím: 8931 Vöckönd Vörösmarty u. 2.
56.	Zalaboldogfa	✓ cím: 8992 Zalaboldogfa Kossuth u. 9.
57.	Zalacséb	✓ cím: 8996 Zalacséb Kossuth Lajos u. 13.
58.	Zalaegerszeg	✓ cím: Gönczi Ferenc ÁMK Zalaegerszeg ✓ cím: Apáczai ÁMK Zalaegerszeg, Apáczai Csere J. tér 5. ✓ cím: Kersztúry Dezső ÁMK Landorhegyi u.21. ✓ cím: Hevesi Sándor Színház Zalaegerszeg, Kosztolányi tér 3
59.	Zalaháshágy	✓ cím: 8997 Zalaháshágy Petőfi Sándor u. 74.
60.	Zalaistvánd	✓ cím:8932 Zalaistvánd Ady Endre u. 4.
61.	Zalalövő	✓ cím:8999 Zalalövő Szabadság tér 1. 92-371-004
62.	Zalaszentgyörgy	✓ cím:8994 Zalaszentgyörgy Kossuth Lajos u.
63.	Zalaszentiván	✓ cím: 8921 Zalaszentiván Hunyadi u. 2.
64.	Zalaszentlőrinc	✓ cím: 8921 Zalaszentlőrinc Petőfi Sándor 4.
65.	Zalatárnok	✓ cím: 8947 Zalatárnok Petőfi Sándor u. 12.

A települések közösségi szintereinek állapotfelmérését a X. számú függelék tartalmazza, mely tartalmazza az Integrált Községi Szolgáltató Tér pályázat első fordulójában nyertes településeket és az e-Magyarország Pontokat.

A közösségi szinterek, Művelődési Házak alapvető jellemzője, hogy hiányzik az a megfelelő humán háttér, az a szakember, aki a települési közművelődési, közösségi szintér valós és fenntartható

funkciókkal való megtöltését koordinálná. A könyvtárakban dolgozók számára az ellátó szervezetek szakmai napokat, továbbképzéseket szerveznek, de hiányzik egy olyan műhely, ami a településeken a közösségekért dolgozók találkozási színtere lehet. lehetőséget teremtve ezzel az egymástól való tanulásnak, a hálózat és kapcsolatépítésnek, valamint a közös program szervezésnek.

Zala Megyei Közművelődési Intézmény

Az ZMKI jogelődje az Ifjúsági Ház 1971-ben épült, 1973-tól fenntartója Zalaegerszeg Város Tanácsa volt. 1975-ben az épület jelentős bővítésével tevékenysége is gazdagodott, egyre jelentősebb szerepet vállalt a felnőttek művelődésében kiállításával, irodalmi estjeivel, színházi előadásaival, képzéseivel.

1981. július 1-jétől Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ elnevezéssel, a Zala Megyei Tanács közművelődési módszertani intézményeként 23 évig szervezte a megye kulturális életét, szolgáltatásaival és közösségi programjaival jelen volt a 257 település többségében.

Az MMIK jogutódja először a Megyei Művelődési és Képzési Központ – majd a Megyei Pedagógiai Intézettel történő összevonást követően, 2004. április 1-jével létrejött a Zala Megyei Művelődési és Pedagógiai Intézet, Szakképző Iskola.

Az 1997. évi CXL. Törvény alapján a megyei önkormányzat a megye települései, önkormányzatai, közművelődési intézményei részére a közművelődési tevékenység elősegítése és fejlesztése érdekében közművelődési szakmai tanácsadást és szolgáltatást gondoskodik. A Zala Megyei Közgyűlés, mint fenntartó a feladatok ellátására a Megyei Közművelődési Intézményt jelölte ki a 15/1999.(VII. 1.) Közgyűlés Rendelete alapján.

A megyei önkormányzat számára törvény által kötelező feladatként előírt közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás működési feltételei biztosítottak voltak.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közművelődési Főosztálya által lefolytatott szakmai vizsgálat jelentése – a megyei feladatellátás jövőjére vonatkozóan – ajánlást tett egy önálló megyei közművelődési szolgáltató intézet létrehozására.

A Zala Megyei Közgyűlés 2009. február 13-i ülésén döntött a Zala Megyei Közművelődési Intézmény alapításáról, majd 2009. március 18. ülésén a 2009. július 1. nappal működését megkezdő intézmény Alapító okiratát elfogadta, továbbá (2009. április 24-i ülésén) módosította a feladatellátásról szóló 15/1999. (VII.1.) KR számú rendeletét.

Az 1997. évi CXL. törvény 85. §-a alapján a megyei önkormányzat a közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás feladatkörében az alábbiakat határozta meg :

- elősegíti a területén működő települési önkormányzatok, nemzeti es etnikai kisebbségi önkormányzatok és a megye területen működő közművelődési szervezetek művelődési céljainak megvalósulását,
- együttműködik a Magyar Művelődési Intézet es Képzőművészeti Lektorátussal, az országos szakmai érdekképviseleti szervezetekkel,
- közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat készít és hasznosít,
- részt vesz a térség nemzetközi, országos, megyei közművelődési rendezvényeinek szervezésében, gondozza a kistérségi, megyei, regionális, országos es nemzetközi kulturális kapcsolatokat,
- gyűjti és összesíti a közművelődési információkat, megyei adattárat kezel,
- elősegíti a megye környezeti, művészeti, közművelődési értékeinek, sajátosságainak bemutatását,
- végzi a közművelődési tevékenységek szervezőinek, vezetőinek szakmai képzését és továbbképzését.

Színházak

Hevesi Sándor Színház

Az 1970-es évek végén Zala megye az ország egyik legdinamikusabban fejlődő megyéje volt. Lakóinak száma a dinamikus fejlődő cégeknek és a megfelelő lakásprogramnak köszönhetően folyamatosan emelkedett. A kulturális igények kielégítésére olyan művelődési intézményeket létesítettek, mint a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Városi Művelődési Központ, Tudomány és Technika Háza, múzeumok, kiállítótermek, valamint a Városi Sportcsarnok és a Városi uszoda. Fontosnak tartották, hogy a zalai emberek mindent, ami a civilizált életvitelhez szükséges, a megyén belül megtalálják. Zalának nem volt saját színháza, elsősorban a kaposvári színház, valamint a Népszínház és az Állami Bábszínház tájékoztatóival pótolták ezt a hiányosságot. Éveken keresztül érelődött a gondolat, hogy szükség lenne egy állandó társulatra.

Zala Megye Tanácsa végül 1982. március 1-ével megalapította a zalaegerszegi Állandó Színházat. Az épülő színház mellett, az ott folyó munka segítésére a Deák Ferenc Szakközépiskolában műhelyházat alakítottak ki.

A saját épület megnyitója, s egyben Madách Imre: Az ember tragédiája című drámájának bemutatója 1983. október 11-én volt. Ezzel az előévad véget ért, az "Állandó" jelző helyett valódi, az intézményhez méltó névvel kezdte meg működését az ország 26. teátruma, a Hevesi Sándor Színház.

Kvartélyház

A 18. század derekán, Mária Terézia uralkodása idején királyi rendelet kötelezte a vármegyéket arra, hogy az állomáshelyükre vonuló, átutazó reguláris katonaság számára gondoskodjanak megfelelő épületekről. Amikor ez az épület - talán mert fából lehetett - leégett, Zala vármegye 1765. május 6-i közgyűlése arról hozott határozatot, hogy ugyanazon a helyen egy emeletes kvartélyházat kell építeni, szilárd anyagból. A 2007-ben nagy sikerrel megrendezett nyári színháznak adott az épület helyet, ettől az évtől júniustól szeptemberig fogadja a színház, a zene és a táncművészetek rajongóit.

Egervári Nyári Színház

Az Egervári Nyári Színház 1974-ben kezdte meg működését a Zalaegerszegtől mintegy tíz kilométerre lévő egykori Nádasdy kastélyban. Színpada: 12 x 8m. A nézőtér befogadása 450 fő. A kastély udvarát az előadások idejére olyan könnyűszerkezetű sátorral fedik le, amely nem bontja meg az épület struktúráját, viszont folyamatos és zökkenőmentes játszási feltételeket biztosít számukra.

Bábszínházak

Griff Bábszínház

A Griff Bábszínház Zalaegerszegen a Gönczi Ferenc ÁMK-ban működik

Ziránó Bábszínház

Családi bábszínházként Hottón működik a Zirano Bábszínház. Folyamatosan tanulnak és játszanak, vallva azt, hogy a „legkisebb helyeken játszva lehet a legtöbbet tanulni a legapróbbaktól”

III. A TÉRSÉG STRATÉGIAI ELEMZÉSE

3.1. SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ✓ kedvező a kistérség földrajzi elhelyezkedése, ✓ vendégszerető lakosság ✓ hagyományokkal és népművészettel kapcsolatos ismeretgazdagság ✓ élő hagyományörzők ✓ speciális termékek előállításához megfelelő mikroklíma (gyógynövények) ✓ számos történelmi és épített örökség ✓ rendezett települések ✓ hagyományokhoz illeszkedő mezőgazdasági termelés ✓ megvalósult vidékfejlesztési programok sokasága ✓ természeti környezet - Zala-völgye ✓ adottságokhoz igazodó turisztikai kínálat (termálkincs, tavak, erdő- és vadgazdálkodás, turisztikai attrakciók, szálláshelyek) ✓ Számos civil szervezet a kistérségében ✓ Nagyszámú amatőr művészeti együttes ✓ Sokféle oktatási intézmény ✓ művelődési és közösségi terek nagy száma ✓ Göcsej, mint néprajzi tájegység 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aprófalvas településszerkezet előregedő lakossággal ✓ kevés élő példa a vidéki életmód bemutatására ✓ őshonos gyümölcsfajok eltűnése ✓ gyenge marketingtevékenység ✓ kevés kézműves és gasztronómiai rendezvény ✓ nincs összehangolt kommunikáció egyes programkínálók között ✓ épített örökség rossz állapota ✓ szervezet és kapacitásépítés nem megoldott ✓ civil szervezetek aktivitása ✓ előregedés ✓ művelődési házak, közösségi színterek infrastrukturális műszaki állapota ✓ a kulturális esélyegyenlőség hiánya a falvakban ✓ a kulturális hagyományok egy része feltérképezetlen ✓ kulturális vállalkozások tőkehiánya ✓ közösségszervezők hiánya, humán háttér hiánya a működtetéshez
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ✓ speciális épített értékek (pl. Kálvária-völgy, boronapincék, mocsárvár, tájházak) ✓ tájjellegű ételkülönlegességek ✓ élő népi kismesterségek ✓ korhű hagyományörzés ✓ zalai élő kulturális hagyományok ✓ együttműködés szervezett keretei ✓ meglévő tudás összehangjának megteremtése ✓ nagyszámú bejegyzett civil szervezet ✓ épített kulturális és egyéb közösségi terek száma ✓ Legjobb élő népi hagyományokat őrző turisztikai desztináció cím ezüst fokozata ✓ Legjobb Uniós kistérség díj birtoklása ✓ nemzetközi kulturális hálózatépítés ✓ felnőttképzés szükségességének felismerése – egész életen át tartó tanulás felértékelődése 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Költségvetési támogatások bizonytalansága ✓ komplex programfinanszírozás elmaradása ✓ épített környezet állapotromlása-szakszerűtlen megújítása ✓ védelem alatt álló értékek veszélyeztetése ✓ Szellemi erőforrások kihasználatlanok. ✓ A tárgyi-technikai-személyi feltételek hiányában a falvak többségében megszűnhet a szervezett kulturális élet. ✓ A civil szféra nem mindig talál támogatásra, így a pozitív kezdeményezések csírájukban elhalhatnak. ✓ Kistépülési iskolák megszűnése a demográfia folyamatok miatt ✓ Információhiány (lappangó információ: a meglévő információ nem hasznosul).

3.2. Érintettek elemzése

Érintett csoport	Mi módon érintett a problémák által? Mely problémák érintik elsősorban?	Az érintett csoport készsége/ motivációja a problémákkal való foglalkozásra	Az érintett csoport viszonya más érintettekhez (pl. partnerség, együttműködés, konfliktusok)	Az érintett csoport fő céljai	A program pozitív hatásai az érintett csoportra	A program negatív hatásai az érintett csoportra	Mit tehetünk a konfliktusok mérséklésére, valamint az érintett csoportok pozitív hozzáállásának kialakítása/erősítése érdekében?
Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> - feladatmegoldási kényszer-jövőkép adása az általuk irányított településeknek - forráshiány - intézményfenntartás a lakosság szolgálatában érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> - kezdeményező - fejlesztési koncepciókat készít - törvényi előírásoknak eleget tesz - falu-fejlesztés és állagmegóvás - EU források megszerzése 	<ul style="list-style-type: none"> - Folyamatos az együttműködés: vállalkozókkal, civil szervezetekkel, lakossággal; a többi önkormányzattal: - a források szűkössége miatt néhány kényszerű verseny 	<ul style="list-style-type: none"> - kötelezően ellátandó feladatokon kívüli fejlesztésekre partnerség kialakítása; - települési értékek védelme; - lakosság életminőségének javítása – helyben tartása - közművelődés infrastrukturális hátterének biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Erősödő és újszerű együttműködési módok kialakulása, intenzív párbeszéd kialakulása a helyi lakosság, a vállalkozók és a civil szervezetek között; 	<ul style="list-style-type: none"> - Feszültségek kialakulása, hivatali feladatokon kívüli munkavégzésének szükségessége 	<ul style="list-style-type: none"> - Társadalmi párbeszéd segítése, koordinálása a önkormányzathoz juttatott - nyilvánosság adása - közösségi, közművelődési feladatok kiszervezése civil csoportok bevonásával
Civil szervezetek	<ul style="list-style-type: none"> - Partnerség hiánya; - forráshiány - források megszerzéséhez szükséges háttér hiánya - aktív tagság alacsony száma - önkéntesség 	<ul style="list-style-type: none"> - Speciális tudás birtoklása; - kezdeményező készség; - társadalmi párbeszéd a lakosság céljaival összhangban 	<ul style="list-style-type: none"> - Együttműködés a vállalkozókkal, lakossággal, a többi civil szervezettel, önkormányzattal 	<ul style="list-style-type: none"> - Partnerség bővítése; - tevékenységi köréhez megfelelő segítség nyújtása; - civil kapcsolatrendszer erősítése - önkéntesség erősítése - fontosságuk erősítése a közösségépítés és közművelődés terén 	<ul style="list-style-type: none"> - Erős civil hálózat fórumot, nyilvánosságot kapnak- elismerik működésüket; - új együttműködések kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Civil szervezetek kezdeményezéseinek kimaradása a programokból; - kiderülhet a kezdeményező készség és aktivitás hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> - Információcsere javítása; - Hagyományőrző programokba történő bevonásuk; - döntés előkészítésbe való bevonásuk - civil kerekasztalok működtetése

Vállalkozók	Kényszervállalkozások Alacsony marketingtevékenység Helyben feldolgozottság alacsony foka Szigorú törvényi előírásoknak való megfelelés	Jövedelmezőségjavítás a helyi értékekre lapozva	Partnerség: önkormányzattal; konfliktus: lakossággal, környezetvédőkkel; versenytársakkal együttműködés/ konfliktus	Hosszútávú megerősödés, munkamegosztás és többlábon állás a turizmus szolgálatában és a kultúra Termékeik piacra juttatásának segítése	Lehetőségek felmérése, információcsere, vállalkozók összefogása, tudatformálás, helyi foglalkoztatás növelése, munkaerőpiac javulása közös marketingakciók	Feszültség a vállalkozók között, környezeti károsító hatások	Partnerség segítése, széles körű és rendszeres tájékoztatás, információcsere javítása
vendéglátók, szálláshelyadók	- Forrás- és információhiány - kompetencia hiánya a szolgáltatásaik területén - marketingmunka hiánya	- Vendégéjszakák számának növelése, - turisztikai attrakciók bővítése - függetlenedés a szezonális hatásoktól	- Együttműködés: helyi gazdálkodókkal, civil szervezetekkel, - konfliktus: versenytársakkal, önkormányzattal; - önszerveződési hajlam kicsi	- Térségi turizmus fellendítése; - minőségi szolgáltatások bevezetése; - egységes turisztikai arculat kialakítása - hagyományörző és kulturális programok szervezői, helyszínei lehetnek	- Kínálat összehangolása, lehetőségek felmérése, partneri szerveződések, összefogás - tudatformálás, - programkínálat a helyi kulturális eseményekben rejlő lehetőségek kiaknázása	- Feszültség a versenytársak között, - összehangolatlan programszervezés	- Önszerveződés és partnerség segítése; - prioritás adása; - segítségnyújtás, széles körű, rendszeres tájékoztatás; - akcióterv, cselekvési terv készítése; - információcsere javítása - szezonáltság csökkentése
hagyományörző közösségek, személyek	- Ismertség hiánya - forráshiány - önmenedzselés hiánya	- Hagyományok őrzése - termékeik értékesítése, bemutatása	- Együttműködési lehetőség bejegyzett civil szervezetekkel, önkormányzatokkal, kulturális szakemberekkel	- Ismertség növelése által a termékeik, hagyományaik, tudásuk szélesebb körű bemutatása - alternatív jövedelemszerzési lehetőségek bővítése	- Kapcsolódási lehetőség feltárása és kialakítása a többi hagyományörzővel, ill. a civil szervezetekkel és a falusi turizmus résztvevőivel - hagyományok ápolása, felelevenítése, átörökítése, összegyűjtése	- problémák felvetődése a bemutatás, értékesítés során	- Partnerség segítése, prioritás adása, segítségnyújtás, koordinálás, a hagyományok megismertetése a nagyközönséggel
Képzők	- A „kereslet-kínálatnál” összhang hiánya -	- Képzések hatékonnyá tétele, speciális tudás birtoklása - művelődési házak, mint képzési színterek - egész életen át tartó tanulás szolgálata	- Együttműködés: civil szervezetekkel, oktatási intézményekkel	- Képzők és képzettek igényeinek összhangba hozása, egymásra találása - helyi képzések, tréningek, előadások szervezése	- Kapcsolódási lehetőségek biztosítása a többi ágazattal, együttműködések létrejötte - képzési bázis növekedhet	- Konfliktusok kialakulása a többi képző intézménnyel	- Társadalmi párbeszéd segítése, vélemények figyelembe vétele

Forrás: saját feldolgozás

3.3 Átfogó és specifikus célok a 2010-2015 közötti időszakra

Átfogó célok:

- természeti, épített és kulturális értékeink fenntartása, bemutatása, beemelése az EU értékek sorába
- a kulturális esélyegyenlőség csökkentése az aprófalvakban

Specifikus célok:

- ✓ a kistelepülési közösségek kulturális igényeinek, szükségleteinek, kívánságainak feltárása
- ✓ helyi közösségek megerősítése – érdekérvényesítő szerepük erősítése
- ✓ Kulturális fejlesztések hangsúlyának erősítése a település- és falufejlesztésben
- ✓ kulturális együttműködési formák erősítése a három szektor között és a kulturális szolgáltatók között egyaránt
- ✓ a települések környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása
- ✓ kulturált szabadidő eltöltési lehetőségek kereteinek megteremtése egyenlő eséllyel mindenki számára
- ✓ egész életen át tartó tanulás támogatása – az életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése
- ✓ kultúra és turizmus kapcsolatának erősítése

3.4. A prioritások és cselekvési területek

I. prioritás

Kulturális közösségfejlesztés – helyi közösségek megerősítése, együttműködési formák kialakítása

cselekvési területek:

- Az amatőr művészeti, népművészeti, hagyományőrző és kórusmozgalmak támogatása
- Térségi kulturális, művelődési adatbázis/szolgáltatásjegyzék folyamatos frissítése
- közösségfejlesztés kistelepüléseken

II. prioritás:

Kulturális örökség védelme – a térség tárgyi és szellemi örökségének ápolása

cselekvési területek:

- Göcsej tájegység szellemi értékeinek feldolgozása, népszerűsítése
- a térség épített örökségének pontos dokumentálása épített értékek katasztere
- rítusok, hagyományok és népszokások összefoglalása
- természetre vonatkozó népi ismerete feltárása és dokumentálása
- helytörténeti gyűjtemények ápolása

III. prioritás:

Közművelődési és kulturális terek létrehozása - fejlesztése

cselekvési terek:

- IKSZT pontok térségi kulturális szolgáltató szerepének erősítése
- közösségi terek állagmegóvása, infrastrukturális feltételrendszerük javítása

IV. prioritás:

Egész életen át tartó tanulás segítése egyenlő eséllyel mindenki számára

cselekvési területek:

- A kulturális intézmények vállaljanak felnőttképzési szerepet
- kulturális szakemberek képzése
- népfőiskolai rendszerű oktatás népszerűsítése

V. prioritás:

Kultúra és turizmusfejlesztés kapcsolatának is erősítése

A prioritásokhoz tartozó cselekvési területek tartalma

A stratégia célja egy komplex, jól körülhatárolt iránymutatás kidolgozása, melynek alapja a kistérség helyi sajátosságai, és igényei. Ezek a specifikációk és alapismérvék határozzák meg azokat az irányokat, melyek segítségével a térség kulturális fejlődésének irányvonalai meghatározhatók.

3.4.1. I. prioritás

Kulturális közösségfejlesztés – helyi közösségek megerősítése, együttműködési formák kialakítása

cselekvési területek:

- Az amatőr művészeti, népművészeti, hagyományörző csoportok támogatása
- Térségi kulturális, művelődési adatbázis/szolgáltatásjegyzék folyamatos frissítése
- Közösségfejlesztés kistelepüléseken

A kultúra közösségekben él. **A települési és térségi közösségek megőrzik és továbbítják a települések és tájegységek kulturális hagyományait, értékeit és kifejezőmódjait.** Ez jelentheti az összetartozás a helyi hovatartozás, az egység érzését. Lehetőséget teremt a közösség közötti kapcsolatok erősítésére.

Cél, hogy helyi összefogást érijünk el, ehhez az „odatartozás tudatára”, a bizalom kialakulására van szükség.

A közösség értéke és a fejlődés fogalma a közösségfejlesztés két tartóoszlopa. A közösségeket az összetartozás, az együttműködés kell, hogy jellemezze. Ennek az erősítése közösségépítési tréningek tartásával elérhető a kistelepüléseken.

A települések többségében amatőr kórusok, pávakörök, népdalkörök működnek. A kistelepülési iskolák további művészeti csoportokat működtetnek. Az adatbázis naprakész állapota alapja lehet egy tudatos és pontos kistérségi programtervezésnek. Fontos, hogy a települési programok összeállításánál ezek a csoportok lehetőséget kapjanak a megmérettetésre, a bemutatkozásra a találkozásokra annak érdekében, hogy egymástól tanuljanak, szakmai tapasztalatokat szerezzenek.

Ezek az adatbázisok elérhetőek kell, hogy legyenek a térség települései, szakmai szervezeti és szakmai intézményei számára. Fontos, hogy tematikus honlapokon a folyamatosan frissített adatbázis megtalálható legyen.

A közösségek szervezésekor hangsúlyt kell fektetni arra, hogy az egyes generációk eltérő motiváltsággal létrejövő csoportjai is megfelelő segítséget kapjanak alakulásukhoz és működésükhöz. **Rá kell irányítani a figyelmet az idősek értékeire.** Azokra a tapasztalatokra, szellemi tudásra, melynek birtokában vannak.

Támogatni kell azokat a programokat - úgy a már meglévőket, mint az újakat – amelyek a hagyományos kultúrát és a folklórt népszerűsítik és értékeit felmutatják a szélesebb közönségnek.

Projekt témák:

- mikrotérségi művészeti fesztiválok szervezése
- alkotótáborok szervezése
- tematikus kiállítások, versenyek és fesztiválok szervezése
- szakmai továbbképzések szervezése a csoportvezetőknek
- közösségépítés módszertanának tanítása, tréningek szervezése kistelepüléseken

3.4.2. II. prioritás:

Kulturális örökség védelme – a térség tárgyi és szellemi örökségének ápolása

cselekvési területek:

- Göcsej tájegység szellemi értékeinek feldolgozása, népszerűsítése
- a térség épített örökségének pontos dokumentálása épített értékek katasztere
- rítusok, hagyományok és népszokások összefoglalása
- természetre vonatkozó népi ismerete feltárása és dokumentálása
- helytörténeti gyűjtemények ápolása
- népi hagyományos kismesterségek oktatása, népszerűsítése

A kulturális örökséget a tárgyi és szellemi kultúra területén az előző nemzedékek hagyatékának az a része alkotja, melyet az utódok „megőrzésre érdemesnek ítétek”. Fontos ezen hagyaték minél teljesebb és pontosabb dokumentációja.

Törekedni kell a települések történetének, szellemi kulturális értékeinek megismertetésére. Fontos lehetőség a kistérség tájházainak, helytörténeti gyűjteményeinek, a Göcseji Falumúzeumnak, valamint a Deák Ferenc Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményének megléte. Múzeumpedagógiai programokon keresztül lehetőség van a múlt tárgyi hagyományainak, a paraszti életformának megismerésére.

Fontos, hogy a kistelepüléseken élők megismerjék saját múltjukat, a települések érkező épületeit, embereit.

Segíteni kell a közösségeket abban, hogy megőrizték és továbbadják a hagyományos szellemi és mesterségbeli tudásukat.

A térség kiemelten gazdag vallási műemlékekben és népi építészeti értékekben. Támogatni kell a tárgyi kultúra fontos emlékeinek illetve azoknak a helyeknek a megőrzését, amelyek létfontosságúak a hagyományos kultúra és folklór továbbadásához.

Projekttemák:

- Göcsej Randevú – Göcseji Hetek projekt
- Kalandozások a Zala völgyében kistérségi hagyományőrző vásársorozat folytatása
- építészeti értékkataszter készítése mikortérségi szinten
- település-felfedező versenyek, rajzpályázatok
- hagyományok, szokások jegyzéke
- önkéntesek képzése településeken annak érdekében, hogy ez a gyűjtőmunka leindulhasson.

3.4.3. III. prioritás:

Közművelődési és kulturális terek létrehozása - fejlesztése

cselekvési terek:

- IKSZT pontok térségi kulturális szolgáltató szerepének erősítése
- közösségi terek állagmegóvása, infrastrukturális feltételrendszerük javítása

A térség szinte minden kistelepülése rendelkezik közösségi színtérrel, művelődési házzal, mozgókönyvtári ellátó hellyel. Állagmegóvásuk a fenntartók költségvetésében tervezett, a mozgókönyvtári és közművelődési normatíva megléte óta folyamatos.

Folyamatos a meglévő épített környezet szervezett és új funkciókkal bővített hasznosításának keresése. A közösségi terek újra hasznosítása, a hagyományos építészeti módokhoz igazodó állagmegóvás és hasznosítás az egyik alapja annak, hogy kialakuljon a térség közösségeiben egy bizonyos identitástudat, mely a hosszútávon a kistelepülések egyediségének megóvását támogatja.

Célként kell megfogalmazni használható közösségi terek kialakítását.

A térség szinte minden kistelepülése küzd a meglévő közösségi terek minél hasznosabb és sokrétűbb kihasználásának problémájával. A kulturális szolgáltatások egy helyre koncentrálásának gondolata lehetőséget terem arra, hogy ezek az épületek új szolgáltató tevékenységekkel bővüljenek, programok számára infrastrukturális háttérrel, találkozási pontokat biztosítsanak.

A mozgókönyvtári ellátó helyek, teleházak és e-magyarország pontok a közösség hatékony és gyors tájékoztatását és informálását teszik lehetővé.

Projekttemák:

- közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, akadálymentesítése
- közösségi terek szolgáltató funkcióinak erősítése, szolgáltatóháló kialakítása

3.4.4. IV. prioritás:

Egész életen át tartó tanulás segítése egyenlő eséllyel mindenki számára

cselekvési területek:

- A kulturális intézmények vállaljanak felnőttképzési szerepet
- kulturális szakemberek képzése
- népfőiskolai rendszerű oktatás népszerűsítése
- közösségi terekben dolgozó emberek képzése, kiemelten e-tanácsadás

A közművelődési, kulturális intézmények a fenntartás területén folyamatosan csökkenő működési támogatással kell, hogy számoljanak. A hosszútávú megalapozott fenntartásuk egyik meghatározó eleme lehet a felnőttképzési projektek szervezése és lebonyolítása. Ehhez elengedhetetlen, hogy növekedjen a közművelődési intézmények szerepe az általános célú felnőttképzés területén. Ehhez szükséges a megfelelő technikai feltételek biztosítása és kialakítása.

Ismeretterjesztő és kompetencia képzések szervezése és elindítása a kistélepléseken a korábbi jó gyakorlatokat követve.

Részvétel a kulturális szakembereknek szóló képzési programok kialakításában. A térség szakember-továbbképzésének összehangolása. Képzések és képzési formák meghatározása, megvalósítása. Kulturális szakembereknek szóló képzési programok akkreditálása.

A térségben működő intézmények munkatársai és a kultúra egyéb területein működő szakemberek képzési igényeinek felmérése, képzések fejlesztése, akkreditációja és megvalósítása. Az intézményrendszerben dolgozók továbbképzési igényeinek összehangolása.

Kulturális szakemberek képzése szakmai, módszertani műhelyekben – „élő” jó gyakorlatok átadása workshopokon (non-formális tanulás).

Biztosítani kell a kulturális értékeket tudatosító képzéseket azoknak, akik a hagyományos csoportokkal dolgoznak annak érdekében, hogy megfelelő szakmai segítséget nyújthassanak az általuk vezetett csoportoknak.

Projekttemák:

- jó gyakorlatok műhelymunkában való megismertetése
- népfőiskolai előadások szervezése
- iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok
- önkéntesek képzése – helyi értékleltárok frissítése érdekében

3.4.5. V. prioritás:

Kultúra és turizmusfejlesztés kapcsolatának erősítése

cselekvési területek:

- kulturális programok tájoltatása a térségben
- kulturális marketingfejlesztés

Fontos a településeken meglévő kulturális események, programok összehangolása, az egyedi sajátosságok megtalálása, a kulturális turizmusba való beemelése.

Az idegenforgalomban egyre meghatározóbb a kulturális turizmus. A kulturális turizmus lehetőségei a kistérségben kiemelkedően jók, gyengeség azonban, hogy a kulturális szolgáltatások összehangolatlansága nem teszi lehetővé, hogy több napos, minőségi és értékes programok csomagkínálatát. Erősíteni kell az együttműködést és a kommunikációt a kulturális szervezetek, turizmusban dolgozó szervezetek között. Összehangolt és egységes marketing munka vezethet sikerre.

Fontos a meglévő települési műsorok, produkciók tájoltatása a kistérségben. Ez a feladat hatékonyan abban az esetben valósítható meg, ha naprakész és minden érintett számára elérhető kulturális értéktár áll a szervezők rendelkezésére.

Projekttemák:

- közös marketing kommunikációs elemek alkalmazása
- kulturális programok tájoltatása a hátrányos helyzetű településekre

3.5. JÖVŐKÉP

Kiemelten kell kezelni a lokális kultúra erősítését, a kulturális esélyegyenlőség és a párbeszéd megteremtése érdekében.

A lokálpatriotizmust valódi tartalommal kell megtölteni. A kistelepüléseken élő emberek identitástudatának erősítése, a helyi értékek, hagyományok feltárása és tudatosítása nagyon fontos cél. Az értékőrzés és értékteremtés céljait helyi szinten kell megfogalmazni és elérni, annak érdekében, hogy a kistérség stratégiáját fel lehessen építeni. Ehhez elengedhetetlen, hogy helyi szinten szakképzett kulturális szakember segítse ezt a munkát. A stratégiai célokhoz és prioritásokhoz olyan cselekvési területek és projektötletek tartoznak, amiknek egy része már napi gyakorlat és hagyomány. A prioritások egymáshoz kapcsolása, egy másra építése és a közös mikrotérségi projektkidolgozás lehetővé teszi, hogy a megfogalmazott középtávú célok megvalósulhassanak.

A stratégia intézményi háttere a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete, valamint a Zalaegerszegi Kistérség Közkincs Kerekasztala.

A Stratégia megvalósulásának pénzügyi forrását elsősorban a költségvetési törvényben meghatározott közművelődési, közgyűjteményi, mozgókönyvtári normatíva adja. Emellett fontosak azok a pályázati források, melyek minden évben kiírásra kerülnek a szakminisztériumok, illetve egyéb pályázati forráskezelők által.

FÜGGELÉK

- I. számú függelék: közművelődési határozat - Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás 31/2006. (IV.11.) számú határozata
- II. számú függelék: Természeti értékek a zalaegerszegi kistérségben
- III. számú függelék: Civil szervezetek a zalaegerszegi kistérségben
- IV. számú függelék: Épített értékek a zalaegerszegi kistérségben
- V. számú függelék: A kistérség amatőr művészeti csoportjainak és szólistáinak jegyzéke
- VI. számú függelék: Kistérség hagyományőrző közösségei
- VII. számú függelék: Kiadványok, könyvek a zalaegerszegi kistérség településeiről
- VIII. számú függelék: A zalaegerszegi kistérség képzési adatbázisa
- IX. számú függelék: Közoktatási intézményi társulások a zalaegerszegi kistérségben
- X. számú függelék: Művelődési házak állapotfelmérése a zalaegerszegi kistérségben
- XI. számú függelék: Kulturális helyzetfeltáró adatlap - kérdőív